

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Julia Järvinen

Hallituksen vastuut ja vastuunrajauskeinot osakeyhtiön taloudellisessa raportoinnissa

Laskentatoimen ja rahoituksen akateeminen yksikkö
Talousoikeuden pro gradu -tutkielma
Kauppatieteiden maisteriohjelma

Vaasa 2022

VAASAN YLIOPISTO
Laskentatoimen ja rahoituksen akateeminen yksikkö

Tekijä:	Julia Järvinen		
Tutkielman nimi:	Hallituksen vastuut ja vastuunrajauskeinot osakeyhtiön taloudellisessa raportoinnissa		
Tutkinto:	Kauppatieteiden maisteri		
Oppiaine:	Talousoikeuden maisteriohjelma		
Työn ohjaaja:	KTT Olli Välimäki		
Valmistumisvuosi:	2022	Sivumäärä:	76

TIIVISTELMÄ:

Osakeyhtiön ollessa Suomen yleisin yritysmuoto, on yhtiöiden vertailukelpoisuus tärkeää. Vertailu tehdään pääasiassa arvioimalla yhtiöiden toimintaa sekä taloudellista asemaa, mikä on mahdollista taloudellisen raportoinnin avulla. Toiminnan kannalta tärkeimmät talouden raportit ovat vuosittain laadittavat tilinpäätös sekä toimintakertomus, ja niitä koskeva sääntely löytyy pääasiassa osakeyhtiölaista (OYL, 624/2006) sekä kirjanpitolaista (KPL, 1336/1997). Lain mukaan osakeyhtiöllä tulee olla hallitus ja hallituksen tehtävänä on huolellisesti toimien edistää yhtiön etua sekä varmistaa toiminnan lainmukaisuus. Tähän sisältyy myös vastuu taloudellisen raportoinnin järjestämisestä. Taloudellisen raportoinnin tarkoituksena on tuottaa informaatiota päätöksenteon tueksi sekä yhtiölle itselleen että sen sidosryhmille. Taloudellinen raportointi on tärkeä ja laajasti säännelty informaation välittäjä, joka muodostaa hallitukselle monia sekä vastuu- että valvontatehtäviä.

Osakeyhtiön ollessa oikeushenkilö vastaa se omista velvoitteistaan. Yhtiön toiminnassa mukana olevat luonnolliset henkilöt voivat kuitenkin aiheuttaa korvausvelvollisuuden yhtiölle tai joutua henkilökohtaiseen vastuuseen tekemisistään tai tekemättä jättämisistään aiheuttaessaan vahinkoa yhtiön hallituksessa toimiessaan. Tämän korvausvastuun mahdollisen realisoitumisen takia hallituksen tulisi tuntea osakeyhtiöiden toimintaa sääntelevä OYL sekä muiden lakien ja säännösten keskeisimmät hallitustyöskentelyn vastuut etenkin yhtiön toiminnan tärkeimmän talouden raportin eli tilinpäätöksen osalta. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, mitä vastuita osakeyhtiön taloudellinen raportointi ja erityisesti tilinpäätöksen laadinta tuo hallitukselle. Tutkimuksen kohteena ovat myös keinot, joilla hallitus ja sen jäsenet voivat pyrkiä rajaamaan näitä heille kuuluvia vastuitaan. Tutkimusmetodi on lainopillinen ja lähdeaineistona käytetään osakeyhtiölakia, kirjanpitolakia, tilintarkastuslakia (TTL, 1141/2015), yhtiöoikeuden oikeuskirjallisuutta ja korkeimman oikeuden oikeustapauksia.

Hallitus ei yleensä laadi taloudellisia raportteja itse, mutta heidän vastuullansa on huolehtia ja valvoa, että ne antavat oikean ja riittävän kuvan yhtiön toiminnasta ja taloudellisesta asemasta. Tämän lisäksi raporttien tulee olla lain vaatimalla tasolla ja ne tulee julkaista ajallaan. Hallitustyöskentely pitää sisällään sekä kollektiivista että henkilökohtaista vastuuta, joka voi realisoitua tahallisesti tai huolimattomuudella aiheutetusta vahingosta. Hallitustyöskentelyn kannalta olennaista on tietää, että näitä vastuita voidaan myös rajata erilaisten vastuunrajauskeinojen avulla. Tutkimuksessa hallituksen vastuunrajauskeinoina nähdään yhtiöjärjestysmääräys, vastuuvakuutus, toiminnan huolellinen suunnittelu, eriävän mielipiteen ilmaisu, vastuista sopiminen hallituksen jäsenten kesken sekä vastuuvapaus. Vastuunrajauskeinoista tehokkaimpia ovat ne, joita hallituksen jäsenet voivat itse omalla toiminnallaan hyödyntää ja jatkuvasti edistää.

AVAINSANAT: osakeyhtiö, yhtiöoikeus, hallitus, hallitustyöskentely, taloudellinen raportointi, tilinpäätös, vastuut, vastuunrajauskeinot

Sisällys

Lyhenteet	5
Oikeustapausluettelo	6
1 Johdanto	7
1.1 Tutkimustarve	7
1.2 Tutkimustehtävä ja rajaukset	10
1.3 Tutkimusmetodi ja lähdeaineisto	11
2 Taloudellisen raportoinnin vastuut	13
2.1 Taloudellinen raportointi osakeyhtiössä	13
2.2 Keskeinen lainsäädäntö	16
2.2.1 Taloudellisen raportoinnin sääntely yleisesti	16
2.2.2 Osakeyhtiölaki	17
2.2.3 Kirjanpitolaki	20
2.2.4 Tilintarkastuslaki	21
2.3 Corporate Governance	23
3 Hallituksen tehtävät ja vastuut osakeyhtiössä	26
3.1 Päätöksenteko ja toimivalta	26
3.2 Vastuut ja velvollisuudet	30
3.2.1 Taloudellinen raportointi	30
3.2.2 Tehtävänjako ja vastuista sopiminen	32
3.2.3 Kirjanpito ja tilinpäätös	36
3.2.4 Tilintarkastus	42
3.3 Yhtiöoikeudellinen korvausvastuu	45
4 Hallituksen yhtiöoikeudelliset vastuunrajauskeinot	50
4.1 Yleistä vastuunrajauskeinoista	50
4.2 Vastuun rajaaminen yhtiöjärjestyksellä	51
4.3 Vastuuvakuutus	54
4.4 Muita vastuunrajauskeinoja	58
4.4.1 Toiminnan huolellinen suunnittelu	58

4.4.2	Eriävä mielipide	61
4.4.3	Vastuuvapaus	63
5	Johtopäätökset	67
	Lähteet	74

Lyhenteet

BJR	Business Judgment Rule
IAS	International Accounting Standards
IFRS	International Financial Reporting Standards
KHO	Korkein hallinto-oikeus
KKO	Korkein oikeus
KPA	Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339
KPL	Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336
OYL	Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624
RL	Rikoslaki 19.12.1889/39
TTL	Tilintarkastuslaki 18.9.2015/1141
VahL	Vahingonkorvauslaki 31.5.1974/412

Oikeustapaussuettelo

Korkein hallinto-oikeus

KHO 2019:2211

Korkein oikeus

KKO 1978:II:55

KKO 1978:II:56

KKO 1982:II:103

KKO 1985:II:82

KKO 1987:122

KKO 1991:122

KKO 1997:111

KKO 1999:86

KKO 2000:69

KKO 2001:85

KKO 2001:111

KKO 2016:58

KKO 2020:93

1 Johdanto

1.1 Tutkimustarve

Vuoden 2022 tammikuussa kaupparekisteriin oli merkitty 262 380 osakeyhtiötä, mikä on 41 % prosenttia kaikista kaupparekisteriin merkityistä yrityksistä¹. Osakeyhtiöiden osuus Suomen yrityksistä on siis merkittävä, mikä selittää myös osakeyhtiöistä löytyvän kirjallisuuden määrän. Ensimmäinen osakeyhtiölaki säädettiin jo vuonna 1895 ja siitä on annettu uudet säädökset vuosina 1978 ja 2006, joista jälkimmäinen on edelleen voimassa. OYL ei kuitenkaan anna vastausta kaikkiin yhtiöiden toiminnassa vastaan tuleviin tilanteisiin ja kysymyksiin, vaan tarjoaa yhdessä yhtiöjärjestyksen ja osakassopimusten kanssa raamit yhtiön lailliselle toiminnalle. Osakeyhtiöitä koskeva kirjallisuus on lisääntynyt vuosien aikana, sillä OYL:a on pyritty tulkitsemaan mahdollisimman laajalti eri tilanteet ja käyttäjät huomioon ottaen.

Muuttuvan yhteiskunnan mukana sekä suurten yritysskandaalien vauhdittamana osakeyhtiöiltä myös vaaditaan aiempaa enemmän toiminnan sekä päätöksenteon läpinäkyvyyttä ja niistä raportointia ulospäin. Vaatimukset tulevat pääasiassa yhtiön omistajilta sekä ulkoisilta sidosryhmiltä. Sidosryhmien tarpeiden tyydyttämiseksi yhtiö on veloitettu raportoimaan tietyistä lakisääteisistä toimintaan ja talouteen liittyvistä asioista vähintään vuosittain sekä joissakin tilanteissa sitäkin useammin. Tärkein sidosryhmien tietolähde on vuosittain laadittava tilinpäätös, joka pitää sisällään tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot sekä mahdollisesti myös toimintakertomuksen². Nämä taloudelliset raportit ovat monesti ainoita julkisia asiakirjoja, joita yhtiöstä on saatavilla eli niitä hyödyntää kaikki yhtiön toiminnasta kiinnostuneet. Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen lukijakunta on myös nykyään aiempaa suurempi ja kansainvälisempi³. Tilinpäätöstietoja hyödynnetään pääasiassa niin yhtiön sisäiseen kuin ulkoiseen päätöksentekoon, minkä lisäksi niillä on jo sellaisenaan suuri merkitys yrityksestä muodostuvan kuvan luomisessa.

¹ Patentti- ja rekisterihallitus, 2022a.

² KPL 3:1 §.

³ Kaisanlahti, Leppiniemi & Leppiniemi, 2021, s. 10.

On tärkeää, että näitä sidosryhmien merkittävimpiä tietolähteitä on laatimassa osaava hallitus, joka tuntee lait sekä yhtiöön että sen hallitukseen kohdistuvat vastuut.

OYL 6:1 §:n mukaan yhtiön johdolla tarkoitetaan hallitusta, toimitusjohtajaa ja hallintoneuvostoa. Toimitusjohtajaa tai hallintoneuvostoa ei ole lain nojalla pakottavaa valita, minkä takia tässä tutkimuksessa tutkimuskohteena on nimenomaan hallitus. OYL:n mukaan jokaisella yhtiöllä tulee olla hallitus ja hallituksella on yhtiön yleistoimivalta. Hallituksen yleistoimivaltaa ja yleisiä tehtäviä kuvataan laissa seuraavasti:

OYL 6:2 §: Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä (yleistoimivalta). Hallitus vastaa siitä, että yhtiön kirjanpidoon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

Hallitus tai hallituksen jäsen ei saa noudattaa yhtiökokouksen, hallintoneuvoston tai hallituksen tekemää päätöstä, joka on tämän lain tai yhtiöjärjestyksen vastaisena pätemätön.

Hallituksen jäsenille tulee siis roolinsa mukana paljon velvollisuuksia ja vastuuta, ja hallituksen valinneet osakkeenomistajat seuraavat näiden velvollisuuksien toteutumista. Hallituksen jäsenet voivat olla myös yhtiön osakkeenomistajia. Koska hallituksella on pääsääntöisesti asemansa perusteella yhtiön asioista enemmän tietoa kuin muilla omistajilla, on lakisääteisten talouden raporttien tarkoituksena pienentää tätä informaatioepäsymmetriaa heidän välillään. Tilinpäätöksen avulla sidosryhmät voivat seurata yhtiön taloudellista asemaa sekä saada kuvan siitä, kuinka hallitus hoitaa heille kuuluvia tehtäviä.⁴ Taloudellinen raportointi on siis tärkeä ja siksi laajasti säännelty informaation välittäjä, joka muodostaa hallitukselle monia sekä vastuu- että valvontatehtäviä.

Osakeyhtiö on lain mukaan osakkeenomistajistaan sekä johdostaan erillinen oikeushenkilö ja täten pääsääntöisesti vastuussa omista velvoitteistaan⁵. Tämä ei kuitenkaan rajaa pois mahdollisuutta, etteikö hallitus tai sen jäsen voisi joutua vastuuseen tekemisistään tai tekemättä jättämisistään. Hallitus on kollegiaalinen toimielin, eli sen vastuut ja

⁴ Mähönen, 2009, s. 22–24.

⁵ OYL 2:8 §.

velvollisuudet jakautuvat pääsääntöisesti jäsenilleen tasaisesti. Yksittäisellä hallituksen jäsenellä ei pääsääntöisesti ole itsenäistä valtaa, mutta vahingonkorvausvastuuta arvioitaessa vastuu voi kohdistua vain yhdelle jäsenelle tai yhden jäsenen vastuu voi olla muita hallituslaisia suurempi.⁶

Airaksinen ja muut toteavat, että yhtiöoikeudellinen toiminta monimutkaistuu ja toimintamahdollisuudet lisääntyvät jatkuvasti⁷. Tämä puoltaa hallituksen tarvetta tuntea OYL, sillä monet hallituksen tärkeimmät vastuut määritellään juuri kyseisessä laissa. Tunteamalla hallitustyöskentelyyn kuuluvat vastuut, on hallituksella paremmat mahdollisuudet vastata tähän liiketoiminnan monimutkaistumiseen ja toimintamahdollisuuksien lisääntymiseen. Hyvä hallintotapa on keskeisessä asemassa sidosryhmien odotusten muodostajana, minkä takia on tärkeää, että hallitus ja sen yksittäiset jäsenet ovat tietoisia heihin kohdistuvista hallinnollisista vastuista ja kuinka näitä voidaan hallita ja rajata.

Siitä huolimatta, että uudesta OYL:sta pyrittiin luomaan mahdollisimman käyttäjäläheinen, se ei anna tyhjentävää vastausta sille, mitä vastuuta kohdistuu osakeyhtiön hallitukseen. Sen lisäksi voimassa oleva OYL on säädetty vuonna 2006, minkä jälkeen yhteiskunta on ehtinyt muuttua. Taloudellisen raportoinnin ja hallituksen vastuiden sääntelypohja on pysynyt samana jo pitkään, mutta siitä huolimatta laki jättää monia asioita tulkinnanvaraan. Laki ei yksinään tuo ilmi osakeyhtiöiden hallitukseen kohdistuvia vastuuta eikä laista myöskään käy ilmi keinoja, joilla vastuuta on mahdollista rajata. Tämän takia näen tarpeelliseksi tutkia näitä vastuuta ja vastuunrajauskeinoja analysoimalla voimassa olevaa sääntelypohjaa yhdessä oikeustapausten ja oikeuskirjallisuuden kanssa mahdollisimman kattavan ja informatiivisen kokonaisuuden luomiseksi.

⁶ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 239.

⁷ Airaksinen, Pulkkinen & Rasinaho, 2021, s. 1.

1.2 Tutkimustehtävä ja rajaukset

Tämä pro gradu -tutkielma tutkii osakeyhtiön taloudellista raportointia ja sen toteutuksen tuomia vastuita yhtiön hallitukselle sekä kuinka näitä vastuita voidaan pyrkiä rajamaan. Yhtiön toimintaa sekä taloudellista raportointia ja sitä kautta hallitustyöskentelyä ohjaavia säännöksiä löytyy pääasiassa osakeyhtiölaista (OYL, 624/2206), kirjanpitoa (KPL, 1336/1997) sekä tilintarkastuslaista (TTL, 1141/2015) ja näiden lakien sääntelyn tutkiminen on myös tämän tutkielman keskiössä. Lakien lisäksi myös yhtiöjärjestys, osakassopimukset sekä hyvä hallintotapa määrittelevät hallitustyöskentelyssä huomioon otettavia velvoitteita ja vastuita. Tutkimuskohteena on yhtiöoikeudellisen taloudellisen raportoinnin vastuiden vaikutus hallitustyöskentelyyn sekä mitä vastuunrajauskeinoja hallituksella on käytettävänä. Tutkimuksen ydinkysymyksiksi muodostuu siten:

1. *Mitkä ovat osakeyhtiön hallituksen vastuut ja velvollisuudet taloudellisen raportoinnin näkökulmasta?*
2. *Mitkä ovat osakeyhtiön hallituksen ja sen yksittäisen jäsenen käytössä olevat vastuunrajauskeinot?*

Tutkimuskysymysten ratkaisemiseksi on ensin tunnistettava osakeyhtiöoikeudellisen taloudellisen raportoinnin lähtökohdat ja keskeisimmät vastuut. Olennaista on tarkastella talouden raportointia keskeisten lakien ja säännösten kautta, sillä lait määrittelevät hallitustyöskentelyn keskeisimmät vastuut ja velvollisuudet. Tämän jälkeen tunnistetaan kuinka hallituksen tulisi ottaa nämä lait ja säännökset huomioon heille kuuluvia tehtäviä suorittaessaan ja kuinka mahdollinen korvausvastuu muodostuu laiminlyönnin tapahtuessa. Kun hallitukselle kuuluvat vastuut ja velvollisuudet on tunnistettu, tarkastelussa siirrytään käytössä olevien vastuunrajauskeinojen tunnistamiseen. Tutkielman lopuksi laaditaan johtopäätökset ja jäsennellään vastaukset edellä esitettyihin tutkimuskysymyksiin kokoamalla yhteen tutkielman aikana tehdyt huomiot ja oivallukset.

Tutkimuskohdetta lähestytään talousoikeudellisesta sekä osakeyhtiöoikeudellisesta näkökulmasta voimassa olevan lainsäädännön sekä oikeuskäytännön avulla. Tutkielma rajaa ulkopuolelle yhtiöt, joissa ei sovelleta Suomessa voimassa olevaa osakeyhtiölakia ja

olettaa, että näiden yhtiöiden hallituksissa on useampia jäseniä⁸. Tutkielma rajaa ulkopuolelle myös asunto-osakeyhtiöt sekä hallituksen vastuiden tutkimisen verolakien tai rikoslain (RL, 39/1889) kautta ja sivuaa näitä ainoastaan sen ollessa tutkimuskysymysten kannalta oleellista. Rahoituslaskelman laatiminen on KPL:n nojalla pakottavaa joillekin yhtiöille, mutta myös sen laadintaan liittyvän vastuut kuten myös kansainväliset tilinpäätösperiaatteet rajautuvat tutkimuksen ulkopuolelle.

Tutkielmassa tutkitaan hallituksen kollektiivista vastuuta, koska hallituksen vastuut ja velvollisuudet jakautuvat pääasiassa tasaisesti hallituksen jäsenten kesken. Vahingonkorvausvastuu voi kuitenkin kohdistua vain tiettyihin hallituksen jäseniin tai olla muita jäseniä suurempi, joten vastuunrajauskeinojen osalta on olennaista tunnistaa tilanteet, joissa hallituksen jäsen voi rajata henkilökohtaista korvausvastuutaan. Tutkielman keskeisiä käsitteitä ovat osakeyhtiö, yhtiöoikeus, hallitus, hallitustyöskentely, taloudellinen raportointi, tilinpäätös, vastuut sekä vastuunrajauskeinot.

1.3 Tutkimusmetodi ja lähdeaineisto

Tutkimusmenetelmänä on oikeusdogmatiikka eli lainoppi. Oikeusdogmaattinen tutkimus tarkoittaa voimassa olevan oikeuden sisällön tutkimista, tulkintaa ja soveltamista⁹. Kyseinen menetelmä sopii yhteen tutkielmassa käytettävän oikeuslähteistä koostuvan aineiston kanssa, jonka tavoitteena on systematisoida talouden raportoinnin ja hallitustyöskentelyn vastuisiin liittyviä oikeusnormeja. Tutkimuksen kannalta oleellista on tunnistaa tutkimuskysymyksiin vastaavat lait sekä niiden hierarkia.

⁸ OYL 6:8 §: ”Hallitukseen on valittava yhdestä viiteen varsinaista jäsentä, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Jos hallitukseen kuuluu vähemmän kuin kolme jäsentä, hallituksessa on oltava ainakin yksi varajäsen. Mitä tässä laissa säädetään jäsenestä, sovelletaan myös varajäseneseen.” Tutkielmassa rajataan siis ulkopuolelle yhtiöt, joissa on vain yksi varsinainen jäsen ja yksi varajäsen.

⁹ Aarnio, 1989, s. 47–52.

Tutkimuksen aineistona käytetään olemassa olevaa oikeuskirjallisuutta, lainsäädäntöä sekä oikeustapauksia eli erilaisia oikeuslähteitä¹⁰. Oikeuslähteiden käyttö tutkielman aineistona on ensisijaista, koska taloudellinen raportointi on hyvin säänneltyä ja tilaa omalle tulkinnalle jää jokseenkin vähän. Tämän lisäksi oikeuslähteiden muuttumisnopeus on hidasta ja oikeuslähteet ovat relevantteja pitkään. Tutkielman merkittävimpinä teoksina näen Hannulan, Karin ja Mäen vuoden 2014 teoksen ”*Osaakeyhtiön hallituksen ja johdon vastuu*” sekä Savelan vuoden 2015 teoksen ”*Vahingonkorvaus osakeyhtiössä*”.

¹⁰ Oikeuslähteellä tarkoitetaan aineistoa, jonka avulla lainkäyttäjä tunnistaa mikä on oikeutta. Ks. Myrsky, 2011, s. 18.

2 Taloudellisen raportoinnin vastuut

2.1 Taloudellinen raportointi osakeyhtiössä

Perinteisesti taloudellinen raportointi jaetaan ulkoiseen ja sisäiseen raportointiin. Ulkoinen raportointi tapahtuu nimensä mukaan yhtiön ulkopuolisille sidosryhmille¹¹ ja pitää sisällään pääasiassa vuosittain julkaistavat lakisääteiset raportit kuten tilinpäätöksen¹². Ulkoinen raportointi on lain velvoittavuuden takia hyvin pitkälti standardoitua. Sisäistä raportointia kutsutaan myös johdon raportoinniksi ja se tuottaa tietoa yhtiön sisäiseen käyttöön, tarkoituksenaan tukea liiketoimintaa sekä johdon työskentelyä yhtiön edun ja tavoitteiden saavuttamiseksi¹³. Sisäinen raportointi ei ole yhtä lakisääteistä kuin ulkoinen, mutta sitäkin koskevia säännöksiä löytyy. Taloudellista raportointia koskevia lakeja ja säännöksiä käsitellään hieman jäljempänä.

Taloudellinen raportointi on yhtiön toiminnan jatkuvuudelle välttämätöntä. Yhtiön hallitus tietää yhtiön asioista enemmän kuin osakkeenomistajat tai muut sidosryhmät, minkä seurauksena heidän välillään vallitsee informaatioepäsymmetria. Taloudellisen raportoinnin tärkeimpiä tehtäviä on korjata tätä epäsymmetriaa jakamalla pääsääntöisesti osakkeenomistajille, mutta myös muille sidosryhmille tietoa yhtiön taloudellisesta asemasta ja siitä, kuinka hyvin hallitus hoitaa heille kuuluvia tehtäviään. Informaatioepäsymmetria vallitsee niin hallituksen ja osakkeenomistajien, enemmistöosakkeenomistajien ja vähemmistöosakkeenomistajien kuin osakkeenomistajien ja muiden sidosryhmienkin välillä.¹⁴ Yhtiön taloudellisesta raportoinnista on siis hyötyä monelle ja moniin eri käyttötarkoituksiin, minkä takia raportoinnilta myös vaaditaan paljon. Taloudellisen raportoinnin käyttötarkoituksista merkittävin on päätöksenteko: tällaisia päätöksenteon tilanteita ovat esimerkiksi kannattaako yhtiöön sijoittaa, yhtiölle antaa lainaa, yhtiön kanssa tehdä yhteistyötä tai kuinka hallituksen tulisi suunnitella yhtiön toimintaa.

¹¹ Yhtiön sidosryhmiin kuuluu kaikki henkilöt, ryhmät ja tahot, joiden kanssa yhtiö on minkäänlaisessa vuorovaikutuksessa. Ks. Niskala, Pajunen & Tarna-Mani 2013: 72–73. Mähönen ja Villa (2019: 7) nimeävät yhtiön tärkeimmiksi sidosryhmiksi osakkeenomistajat, yhtiön johdon sekä velkojat.

¹² Ks. Lahti & Salminen, 2014, s. 173.

¹³ Lahti & Salminen, 2014, s. 177.

¹⁴ Mähönen, 2009, s. 22–24; Suomela, 2010, s. 21.

Kuten edellä todettiin, johtuu informaatioepäsymmetria siitä, että hallituksella on lähtökohtaisesti eniten tietoa yhtiön asioista – tämän seurauksena on luonnollista, että on myös hallituksen vastuulla huolehtia toimista tämän ratkaisemiseksi.

Taloudellisen raportoinnin standardoinnin ja velvoittavuuden ansiosta vähenee yhtiön liiketoimintakustannukset, kun sopimukseen ei tarvitse lisätä yksityiskohtaista mainintaa taloudellisesta informaatiosta ja sen antamisesta, eikä sopimusosapuolten välille aiheudu myöhemmässä vaiheessa epäselvyyttä asiasta. Tämä pätee yhtiön välisiin sopimuksiin niin yksityishenkilöiden kuin velkojienkin kanssa. Liiketoimintakustannusten pienenemisen lisäksi kattava ja luotettava taloudellinen informaatio muun muassa pienentää myös yhtiön rahoituskustannuksia, kun osakkeenomistajien vaatima riskipreemio ei ole niin korkea. Mitä enemmän luotettavaa tietoa yhtiöstä on saatavilla, sitä paremmin yhtiön arvo välittyy sidosryhmille. Tämän lisäksi läpinäkyvä taloudellinen informaatio ja sen säännöllinen raportointi pienentää riskiä hallituksen ja enemmistöosakkeenomistajien opportunistiseen käyttäytymiseen.¹⁵ Taloudellinen raportointi ei siis ole pelkästään yhtiötä ja sen hallitusta velvoittava rasite, vaan kunnolla tehtynä siitä on hyötyä usealla liiketoiminnan osa-alueella.

Tärkeintä taloudellisessa raportoinnissa on sen ymmärrettävyys¹⁶. Raporttien ollessa vaikealukuisia tai sekavia, ne eivät aja tarkoitustaan. Yhtiöitä on kuitenkin erilaisia ja niin myös taloudellisen informaation tarve vaihtelee eri yhtiöiden välillä. Mitä enemmän osakkeenomistajat ja muut sidosryhmät ovat mukana yhtiön päätöksenteossa, sitä vähemmän on pääsääntöisesti tarvetta jatkuvasti raportoida yhtiön asioita ulospäin.¹⁷ Tämän lisäksi jokainen yhtiö voi oman harkintakykynsä mukaan tuottaa sellaisia raportteja, jotka ovat heidän toiminnalleen oleellisia. Lainsäädännöllä määrätään pääasiassa vuositasolla tehtävistä raporteista, joten hallitus voi itse päättää, mitä raportoidaan

¹⁵ Mähönen, 2009, s. 26–27.

¹⁶ Läpinäkyvyyden lisäämiseksi saattaa yhtiö yrittää tuottaa entistä enemmän ja yksityiskohtaisempaa informaatiota, mutta tällöin voi tiedon ymmärrettävyys kärsiä. Liika informaatio voi siis olla myös haitaksi. Ks. Suomela, 2010, s. 170–171.

¹⁷ Mähönen, 2009, s. 28.

esimerkiksi kuukausitasolla¹⁸. Raportteja laatiessa laatija voi vaikuttaa muun muassa tiedon yksityiskohtaisuuteen, ulkoasuun ja välitystapaan riippuen siitä, kenelle raportti on tarkoitettu.¹⁹ Yhtiöllä on kuitenkin lain mukainen velvollisuus tiedottaa sen toiminnassa tai ympäristössä tapahtuvista merkittävistä muutoksista oikea-aikaisesti²⁰.

Vastuu taloudellisesta raportoinnista ja sen toteutuksesta on yhtiön hallituksella. Pienemmissä yhtiöissä taloushallinto voi olla vain muutaman henkilön vastuulla, mikä entistään korostaa toimivan raportointijärjestelmän tärkeyttä läpinäkyvyyden mahdollistamiseksi. Isoissa ja etenkin kansainvälisissä yhtiöissä taloudellisen raportoinnin toteuttaminen on monesti jaettu omalle osastolleen ja tällöin hallituksen vastuulle jää prosessin valvonta. Kirjanpito ja tilinpäätöksen laadinta voidaan myös ulkoistaa kokonaan toiseen yhtiöön.²¹ Huolimatta siitä mikä toteutustapa taloudelliselle raportoinnille valitaan tai onko vastuu osittain toimitusjohtajalla, hallituksella on aina valvontavastuu siitä, että kaikki hoidetaan ajallaan ja lain sekä yhtiöjärjestyksen vaatimalla tavalla.

Sidosryhmien arvioitaessa yritystä tarkastelun keskiössä on kannattavuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus. Näiden ottaminen huomioon jo raportteja laatiessa on suositeltavaa, koska se auttaa myös hallitusta yhtiön tavoitteiden saavuttamisessa ja riskienhallinnassa. Tehokas, kattava ja oikeisiin asioihin keskittyvä raportointijärjestelmä auttaa hallitusta huomaamaan tilanteet ja toimet, joissa tavoitteita ei saavuteta, suunnitelmat eivät toteudu sekä riskit ovat liian korkeat. Yhtiön toimiva sisäinen valvonta on siis hyvän päätöksenteon taustalla ja sitä kautta myös yhtiön toiminnan ja sen taloudellisen raportoinnin taustalla. Yhtiön tulee raportoida sen toimintaan oleellisesti vaikuttavista positiivisista sekä negatiivista asioista, vaikka jälkimmäiset haluaisikin monesti jättää

¹⁸ Lainsäädännön lisäksi raportointivelvollisuus voi kuitenkin ilmetä muiden tahojen, kuten esimerkiksi Verohallinnon, Tullin tai Tilastokeskuksen toimesta.

¹⁹ Syvänperä & Lindfors, 2014, s. 9, 77.

²⁰ Suomela, 2010, s. 171. Ks. esim. OYL 20:23 §: *”Jos yhtiön hallitus havaitsee, että yhtiön oma pääoma on negatiivinen, hallituksen on viipymättä tehtävä osakepääoman menettämisestä rekisteri-ilmoitus.”*

²¹ Erma, Rasila & Virtanen, 2020, s. 51; Mähönen & Villa, 2019, s. 432; Suomela, 2010, s. 21; Syvänperä & Lindfors, 2014, s. 9.

raportoimatta. Julkistettu taloudellinen informaatio mahdollistaa sidosryhmille hallituksen toiminnan seurannan, arvioinnin ja kontrollin.²²

Numeerisen tiedon kannalta yhtiön tärkein raportointikeino on tilinpäätös. KPL 3:1 §:n mukaan yhtiön tulee liittää tilinpäätökseen myös toimintakertomus, mikäli kyseessä on julkinen osakeyhtiö, yksityinen osakeyhtiö, joka ei ole mikro- tai pienyritys tai ollessaan yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö. Muissa tapauksissa toimintakertomuksen laatiminen on vapaaehtoista. Toimintakertomuksen sisällöstä säädetään kahdentoista kohdan lista KPL 3:1a §:ssä. Toimintakertomuksessa ei syvennyttä ainoastaan yhtiön numeeriseen informaatioon vaan kuvataan esimerkiksi toiminnan kehittymistä ja tuloksellisuutta, riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä tilikauden jälkeisiä olennaisia tapahtumia. Sen laajan sisällön ja informaation vuoksi toimintakertomus voidaan siis nähdä toisena yhtiölle merkityksellisimpänä taloudellisena raporttina. Toimintakertomuksen laadinta ei yleensä ole hallituksen vastuulla, mutta heidän vastuullaan on varmistaa siinä annettun tiedon oikeellisuus, kuten myös tilinpäätöksen osalta. Tilinpäätöstä ja toimintakertomusta tutkitaan hallituksen vastuukysymysten osalta luvussa 3.2.3.

2.2 Keskeinen lainsäädäntö

2.2.1 Taloudellisen raportoinnin sääntely yleisesti

Taloudellisen raportoinnin tehtävänä on tuottaa tietoa useille eri tahoille niin yhtiön sisällä kuin ulkonakin, mikä tekee siitä hyvin laajan ja moniulotteisen käsitteen. Aiheen laajuudesta ja tärkeydestä johtuen sitä koskevia säännöksiä löytyy monia ja useasta eri paikasta. Koska hallituksen vastuulla on huolehtia yhtiön velvoitteista, myös hallituksen toimintaa ohjaa monet lait, säännöt ja periaatteet, joita vastaan toimimalla yhtiö tai yksittäinen henkilö voi joutua vahingonkorvausvastuuseen tai tuomituksi rikoksesta. On sidosryhmien ja etenkin osakkeenomistajien intressissä tietää, että myös hallituksen

²² Erma, Rasila & Virtanen, 2020, s. 51; Mähönen & Villa, 2019, s. 432; Suomela, 2010, s. 21; Syvänperä & Lindfors, 2014, s. 9.

vallalla on tietyt vastuun rajat, joita tulee noudattaa seuraamusten uhalla. Sidosryhmät seuraavat, että yhtiö toimii lainmukaisesti ja hallitus huolellisesti yhtiön etua edistäen. Jotta sidosryhmillä ei olisi aiheutta epäillä hallituksen toiminnan lainmukaisuutta ja tarkoituksena, on hallitukselle kannattavaa noudattaa jatkuvaa dokumentointia yhtiön asioita hoitaessaan ja velvollisuuksia suorittaessaan. Huolellinen ja asianmukainen dokumentointi on hallituksen paras turva²³.

Osakeyhtiöiden toimintaa ohjaavia lakeja on monia, sillä yhtiöitä koskevaan sääntelyyn vaikuttaa myös niiden toimiala ja koko. Yhtiön hallituksen toimintaa sekä taloudellista raportointia ja sitä kautta hallitustyöskentelyä ohjaavia merkittävimpiä lakeja ovat OYL²⁴, KPL ja TTL²⁵. Siitä huolimatta, että näistä kaikista on säädetty omat lakinsa, löytyy kirjanpitoa ja tilintarkastusta koskevaa sääntelyä myös OYL:sta. Nämä lait ovat niin laajoja ja oleellinen osa yhtiön toimintaa, että ne on laadittu omina kokonaisuuksinaan, mutta kuitenkin niin, että ne toimivat rinnakkain toisiaan täydentäen. Toista lakia voidaan soveltaa, mikäli nimenomaisessa laissa ei ole erityistä säännöstä asiasta. Esimerkiksi OYL:ssa voidaan säännellä kirjanpitoa koskevista vaatimuksista vain siltä osin, kuin säännökset eivät ole ristiriidassa KPL säännösten kanssa.

2.2.2 Osakeyhtiölaki

Osakeyhtiöiden kannalta merkittävin ja toimintaa sekä vastuita eniten ohjaava laki on osakeyhtiölaki, jonka noudattaminen on yhtiön hallituksen vastuulla. OYL velvoittaa ja yhtenäistää kaikkien Suomessa toimivien osakeyhtiöiden toimintaa niiden perustamisesta purkamiseen. OYL:n mukaan toimiminen on pakottavaa, oli sitten kyseessä yksityinen, julkinen, pieni tai suuri osakeyhtiö. Pakottavuudesta huolimatta OYL on hyvin tahdonvaltaista, eli yhtiöjärjestyksellä tai osakassopimuksella voidaan monesta

²³ Erma, Rasila & Virtanen, 2020, s. 66.

²⁴ Hallituksen vastuita ja sitä kautta mahdollista vahingonkorvausta koskevaa sääntelyä löytyy OYL 22 luvusta, mutta joissakin tapauksissa myös vahingonkorvauslakiin (VahL, 412/1974) viittaaminen on tarpeen.

²⁵ Yhtiön toimialan mukaan velvoittavaa lainsäädäntöä voi löytyä myös muista laeista, esimerkiksi arvopaperimarkkina- (AML, 746/2012) säännelty tiedottamisvelvollisuus. Lisäksi konserneja ja pörssi-yhtiöitä koskee joiltakin osin muita yhtiöitä tiukempi sääntely.

säännöksestä sopia toisin.²⁶ Yhtiöjärjestys on lain nojalla pakollinen asiakirja osakeyhtiöille ja sen sisällöstä säädetään OYL 2:3 §:ssä seuraavasti:

Yhtiöjärjestyksessä on aina mainittava yhtiön:

1) toiminimi;

2) kotipaikkana oleva Suomen kunta; sekä

3) toimiala.

Jos yhtiö aikoo käyttää toiminimeään kaksi- tai useampikielisenä, toiminimen jokainen ilmaisu on mainittava yhtiöjärjestyksessä.

Yhtiöjärjestyksen muuttamisesta säädetään 5 luvussa.

Oikeusministeriön asetuksella voidaan säätää osakeyhtiön malliyhtiöjärjestyksestä.

Yhtiöjärjestyksellä osakeyhtiö tulee lainvoimaiseksi ja sen lisäksi siinä määritetään säännöt ja normit, joita yhtiön sekä osakkeenomistajien tulee noudattaa²⁷. Kuten luvussa 4.2 tulee ilmi, yhtiöjärjestyksellä voidaan myös lisätä tai rajata hallitukselle kuuluvia vastuita. Osakassopimukset puolestaan ovat osakkeenomistajien välisiä sopimuksia, joilla säännellään heidän välisiänsä suhteita, oikeuksia ja velvollisuuksia yhtiössä²⁸. Osakassopimukset ovat yksi keino varautua sidosryhmien tarpeisiin sekä erilaisiin liiketoiminnassa vastaan tuleviin tilanteisiin, ja niillä voidaan myös vaikuttaa hallituksen valtaan ja vastuusiin. Osakassopimuksilla voidaan sopia vain joidenkin osakkeenomistajien velvoitteista, kun taas yhtiöjärjestys sitoo kaikkia. Tämän takia tilanteessa, jossa yhtiöjärjestyksen ja osakassopimuksen sisällöissä on eroavuuksia tai ristiriitoja, asia ratkaistaan yleensä yhtiöjärjestyksen eduksi. Osakassopimuksen voimaantulo ei vaadi yhtiöjärjestyksen lailla rekisteröintiä vaan voi syntyä jopa suullisen sopimuksen tai konkludenttisen

²⁶ Mähönen, Säiläkivi & Villa, 2006, s. 18; Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 79. Yhtiöjärjestyksellä tai osakassopimuksella ei voida kuitenkaan sopia toisin lain tai hyvän tavan vastaisesti.

²⁷ Ks. Mähönen & Villa, 2019, s. 38.

²⁸ Tietyissä rajoissa voidaan myös sopia osakkeenomistajien ja yhtiön keskinäisistä suhteista. Ks. Hannula & Kari, 2007, s. 13.

käyttäytymisen perusteella.²⁹ Osakassopimuksista ei säännellä OYL:ssa, mutta koska niiden avulla voidaan OYL:n säännöksistä sopia toisin, niillä on vaikutusta myös hallitustyöskentelyyn.

OYL on periaatekeskeinen laki ja se nojaa kahdeksaan OYL 1 luvussa esiteltyyn peruseriaatteeseen³⁰. Periaatteet toimivat sekä lain taustalla että sen kanssa yhdessä pitäen huolen siitä, että periaatteiden ydin ja tarkoitus pysyy yhtiön jokapäiväisen toiminnan keskiössä³¹. Periaatteista on erityisesti hyötyä tilanteissa, joissa käsiteltävästä asiasta ei ole nimenomaista säännöstä laissa. Periaatteiden mukaan toimiminen velvoittaa yhtiötä, vaikkei sitä erikseen mainittaisikaan. Osakeyhtiöoikeudellisia peruseriaatteita vastaan tehdyt toimet ja päätökset ovat mitättömiä, joten huolellinen hallituksen jäsen tuntee nämä periaatteet eikä toimi tai tee päätöksiä niiden vastaisesti.³²

Immonen ja Nuolimaa tiivistävät nämä kahdeksan periaatetta edelleen neljäksi osakeyhtiöoikeuden perimmäistä tarkoitusta kuvaavaksi keskeiseksi piirteeksi. Nämä piirteet kattavat yhtiön voitontuottamistarkoituksen ja varallisuuden, osakkeenomistajien vastuun ja oikeudet sekä sopimusvapauden rajat.³³ Osakeyhtiöoikeudellisissa peruseriaatteissa ja keskeisissä piirteissä korostuu kattavan taloudellisen raportoinnin tärkeys. Niin lain-säädäntö kuin yhtiön sidosryhmätkin vaativat yhtiöltä toimia, jotka ovat näiden periaatteiden mukaisia. OYL on hyvin osakkeenomistajakeskeinen ja osakkeenomistajat myös valitsevat hallituksen edustamaan yhtiötä, minkä takia osakkeenomistajilla on erityisen korkea intressi huolehtia, että näiden periaatteiden mukaan toimitaan³⁴. Taloudellisen raportoinnin antamien tietojen avulla osakkeenomistajat voivat varmistua yhtiön

²⁹ Hannula & Kari, 2007, s. 13, 31.

³⁰ Periaatteita ovat oikeushenkilöllisyys ja osakkeenomistajien rajoitettu vastuu, pääoma ja sen pysyvyys, osakkeen luovutettavuus, toiminnan tarkoitus, enemmistöperiaate, yhdenvertaisuus, johdon tehtävä sekä tahdonvaltaisuus. Ks. myös Immonen & Nuolimaa, 2017, s. 7–9.

³¹ Osakeyhtiöoikeudelliset periaatteet esitellään heti OYL:n alussa, jotta niiden informaatiofunktio välittyy lukijalle. Ks. Mähönen, Säiläkivi & Villa, 2006, s. 23.

³² Mähönen, Säiläkivi & Villa, 2006, s. 18; Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 79.

³³ Immonen & Nuolimaa, 2017, s. 9–10.

³⁴ Mähönen, 2009, s. 100.

toimien todella noudattavan näitä periaatteita sekä edistävän kaikkien osakkeenomistajien ja yhtiön etua, mikä on kaiken toiminnan perusta.

OYL on hyvin laaja, seitsemän osaa ja 26 lukua sisältävä teos, jonka tarkoituksena on säännellä ja ohjeistaa kuinka tulisi toimia jokaisessa yhtiön toiminnassa vastaan tulevassa tilanteessa. OYL pitää sisällään myös ne asiat, joita yhtiön ja täten lähtökohtaisesti sen hallituksen tulee seurata, dokumentoida ja raportoida. Hallituksessa toimimisen nimivaatimuksena voidaan pitää OYL:n tuntemista, sillä hallituksen vastuut, valta ja valan rajat perustuvat kyseiseen lakiin.

2.2.3 Kirjanpitolaki

OYL 8:3 §:n mukaan *”Tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittava kirjanpitolain ja tämän luvun säännösten mukaisesti.”* Kaikki osakeyhtiöt ovat kirjanpitovelvollisia ja tätä velvollisuutta koskeva sääntely sekä itse säännös velvollisuudesta löytyvät kirjanpito-laista³⁵. Kirjanpidolla tarkoitetaan yhtiön varojen, velkojen, menojen ja tulojen jatkuvaa sekä johdonmukaista seuranta. Liiketapahtumat ja kaikki rahoitustapahtumat merkitään kirjanpitoon ja kirjanpidon perusteella laaditaan tilinpäätös³⁶ ja toimintakertomus³⁷ tilikauden päätyttyä. KPL:n säännellessä tilinpäätöksen laadintaa ja tilinpäätöksen ollessa yhtiön tärkein taloudellisen informaation raportointikeino, on kyseisen lain tuomat vastuut hallitukselle merkittävässä asemassa vastuukysymyksiä ajatellessa.

OYL 6:2 § määrittelee, että kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukainen järjestäminen on hallituksen vastuulla. Yhtiöllä ollessa toimitusjohtaja, hänen vastuullaan on huolehtia, että yhtiön kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty – jos toimitusjohtajaa ei ole, kuuluu tämäkin hallituksen vastuulle. KPL:n lisäksi kirjanpitoa koskevaa sääntelyä on saatavilla kirjanpitoasetuksesta (KPA, 1339/1997). KPL

³⁵ Myös kirjanpitolautakunta (KILA) antaa yleisohjeita yhteisöjen kirjanpitovelvollisuuden täyttämiseen.

³⁶ Tilinpäätös koostuu tuloslaskelmasta, taseesta sekä liitetiedoista. Ks. Kaisanlahti, Leppiniemi & Leppiniemi, 2021, s. 13.

³⁷ Ks. KPL 3:1 § toimintakertomuksen pakottavuudesta.

sääntele kirjanpitovelvollisuutta, yleisiä kirjanpidollisia ohjeita sekä sitä kuinka kirjaukset ja kirjanpito tulee toteuttaa. KPA puolestaan sääntele tilinpäätöksen sisältöä eli tuloslaskelman, taseen, rahoituslaskelman ja liitetietojen sisältöä. KPA keskittyy isompien kokonaisuuksien selkeyttämiseen KPL:n ollessa yksityiskohtaisempaa.

Pörssiyhtiöiden kirjanpitoa ja tilinpäätöksen laadintaa sääntele myös kansainväliset tilinpäätösstandardit, joita kutsutaan yhteisesti IFRS- ja IAS-standardeiksi. Näiden standardien tavoitteena on yhtenäistää kansainvälisten yhtiöiden taloudellista informaatiota, mikä mahdollistaa niiden keskinäisen vertailtavuuden. Standardien soveltaminen on pakollista kaikille pörssiyrityksille, mutta myös muut yhtiöt voivat laatia tilinpäätöksensä näitä standardeja noudattaen. Käytetyn tilinpäätössäännösten valinta on hallituksen vastuulla ja valittu säännöstö tulee aina ilmoittaa tilikauden raportteja laadittaessa.³⁸ Tutkielmassa näitä standardeja ei käsitellä tämän laajemmin, mutta on tärkeää tietää niiden olemassaolosta.

2.2.4 Tilintarkastuslaki

OYL 7 luku käsittelee tilintarkastusta ja erityistä tarkastusta, ja sen 1 §:n mukaan *”Osakeyhtiön tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa säädetään.”* Tilintarkastusvelvollisuudesta säädetään TTL:ssa seuraavasti:

TTL 2:2 §: Yhteisössä ja säätiössä on valittava tilintarkastaja ja toimitettava tilintarkastus sen mukaan kuin tässä laissa ja muussa laissa säädetään.

Jollei muussa laissa toisin säädetä, tilintarkastaja voidaan jättää valitsematta yhteisössä, jossa sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on täytynyt enintään yksi seuraavista edellytyksistä:

1) taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa;

2) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 euroa; tai

³⁸ Ihantola & Leppänen, 2018, s. 197.

3) palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä. - ³⁹

Tilintarkastaja tulee siis valita, jos yllä olevista raja-arvoista ylittyy vähintään kaksi. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä tilintarkastuksen suorittamisesta, vaikka kaksi näistä raja-arvoista ei ylittyisi tai muualla laissa ei säänneltäisi yhtiön olevan tilintarkastusvelvollinen⁴⁰. Tilintarkastuksella tarkoitetaan ainakin yhden yhtiön ulkopuolisen tilintarkastajan tekemää tarkastusta perustuen yhtiön kirjanpitoon, tilinpäätökseen, toimintakertomukseen ja hallintoon⁴¹. Tilintarkastusta ja tilintarkastajien toimintaa koskeva sääntely löytyy pääasiassa tilintarkastuslaista. Tilintarkastaja laatii tarkastuksen perusteella TTL 3:5 §:n mukaisen julkisen tilintarkastuskertomuksen, jossa arvioidaan seuraavia asioita:

TTL 3:5 §: Tilintarkastuskertomuksessa on annettava lausunto siitä:

- 1) antaako tilinpäätös noudatetun tilinpäätössäännösten mukaisesti oikean ja riittävän kuvan yhteisön tai säätiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta;*
- 2) täyttääkö tilinpäätös lakisääteiset vaatimukset;*
- 3) onko toimintakertomus laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti;*
- 4) ovatko tilikauden toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot yhdenmukaisia.*

Tilintarkastuksen toteuttaminen ei ole yhtiön hallituksen vastuulla, mutta koska sen toteuttamisesta säännellään myös OYL:ssa, muodostuu hallitukselle sitä kautta vastuita. Tällaisia vastuita on esimerkiksi yhtiön tilintarkastuksen valvonta ja toteutuksen seuranta, tilintarkastajan avustaminen tarvittaessa sekä huolehtiminen siitä, että tilintarkastaja valitaan yhtiökokouksessa⁴². Hallituksen tulee esimerkiksi varmistaa, että tilintarkastajille

³⁹ Pykälän mukaan tilintarkastaja voidaan jättää valitsematta toimintaa aloittavissa yhtiöissä, ja tilintarkastaja on aina valittava yhtiöissä, joiden pääasiallinen toimiala on arvopapereiden omistaminen tai hallinta. Tutkimuskysymysten kannalta olennaisinta on keskittyä tutkimaan tilanteita, joissa tilintarkastaja valitaan näiden raja-arvojen ylittyessä tai yhtiöjärjestyksessä määräyksellä.

⁴⁰ TTL 2:2 §. Laissa säädetään myös tilanteista, joissa on valittava varatilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö.

⁴¹ Tomperi, 2018, s. 8.

⁴² Villa, 2020, s. 64.

toimitetaan tarvittavat tiedot tarkastuksen suorittamiseksi. Nämä vastuut ovat hallituksen vastuukysymysten osalta merkittäviä myös siksi, että tilintarkastus kohdistuu tilinpäätökseen, joka on yhtiön merkittävin taloudellisen informaation raportointikeino. Tilintarkastajan käyttäminen ei kuitenkaan vapauta hallitusta vastuusta tilintarkastuksen kohteena olevista asioista⁴³.

2.3 Corporate Governance

Lakien lisäksi hyvä hallintotapa eli *Corporate Governance* velvoittaa yhtiöitä ja etenkin julkisesti noteerattuja. Tarve corporate governance -sääntelylle lähti Yhdysvalloista, kun osakkeenomistajat alkoivat erityisesti suurten yritysskandaalien jälkeen vaatia läpinäkyvämpää toimintaa sekä mahdollisuutta päästä osaksi päätöksentekoa. Laajassa merkityksessään corporate governance -periaatteiden tarkoituksena on tehostaa ja parantaa yhtiöiden toimintaa asettamalla hallinnoinnille joitakin yhteisiä sääntöjä. Säännöt pohjautuvat osakeyhtiölakiin ja koskevat pääasiassa yhtiön keskeisimpien sidosryhmien välillä jaettua varallisuutta, valtaa, tehtäviä ja vastuuta. Corporate governance on itsesääntelyn varassa olevaa lainsäädännön täsmällisempää ja käytännönläheisempää tulkintaa, jonka toteuttaminen on yhtiön hallituksen vastuulla. Itsesääntely mahdollistaa suositeltavien menettelytapojen muutokset nopeammin, kuin mitä lainsäädännöllä olisi mahdollista toteuttaa.⁴⁴

OYL:n sääntely on jokaista osakeyhtiötä pakottavaa, mutta huomiota täytyy antaa myös sille, että yhtiöitä on lukuisia hyvinkin erilaisia. Tämän takia OYL:a ei ole mahdollista laatia niin yksityiskohtaiseksi, että se kattaisi kaikki yhtiöiden toiminnassa ja hallinnossa vastaan tulevat tilanteet.⁴⁵ Corporate governance -periaatteet yhdistävät säännöksiä useista laeista luoden mahdollisimman tehokkaan ja kattavan normiston yhtiöiden toimintaa tukevaksi, yhtenäistäväksi ja hyvää hallintotapaa edistäväksi. Corporate

⁴³ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 93.

⁴⁴ Erma, Rasila & Virtanen, 2020, s. 20; Immonen & Nuolimaa, 2017, s. 69; Mähönen & Villa, 2019, s. 1, 105.

⁴⁵ Immonen & Nuolimaa, 2017, s. 69–70.

Governance -säännöksiä löytyy OYL:n lisäksi esimerkiksi yleisistä sopimus- ja kauppaoikeudellisista normeista, arvopaperimarkkina- ja tilintarkastuslaista sekä kirjanpito- ja tilintarkastuslaista, mutta Mähösen ja Villan mukaan tiettyjen lakinormistojen sijasta eniten painoarvoa on sillä, miten jokainen oikeusjärjestys hahmottaa yrityksen sääntelyn kohteena⁴⁶.

Pörssiyhtiöille on laadittu toimintaa yhtenäistävä hallinnointikoodi, ja corporate governance -periaatteiden tarkoituksena on yhtenäistää myös listaamattomien yhtiöiden hallinnointia. Pörssiyhtiöiden hallinnointikoodi pitää sisällään suosituksia hyvästä hallinnoinnista ja sen tavoitteena on yhtenäistää toimintatapoja tehden yhtiöistä kansainvälisesti vertailukelpoisia samalla lisäten hallinnoinnin läpinäkyvyyttä. Hallinnointikoodia voi noudattaa jokainen yhtiö, mutta Helsingin pörssissä listatuille yhtiöille se on pakottavaa. Tällaisen yhtiön tulee noudattaa kaikkia annettuja suosituksia tai antaa selvitys, miksei noudata jotakin suositusta⁴⁷. Tämä noudata tai selitä -periaate on olemassa lähinnä yhtiöiden erilaisuuden takia, ja hallituksen tulee soveltaa hallinnointikoodia yhtiökohtaisesti. Suomen listayhtiöihin sovellettua hyvää hallintotapaa määrittää myös jotkin EUTason direktiivit ja asetukset sekä Yhdysvalloissa listattuja yhtiöitä Sarbanes-Oxley-laki.⁴⁸ Pörssiyhtiöitä koskevaan sääntelyyn ei tutkielmassa syvennyttä tämän enempää.

Corporate governance -periaatteet ja suositukset ovat hyvin keskeisiä yhtiön toiminnassa täydentäen siihen kohdistuvia lainsäädännöllisiä velvoitteita⁴⁹. Yhdessä nämä muodostavat kehon, jonka pohjalta hallituksen on mahdollista toteuttaa yhtiön taloudellinen raportointi kattavasti ja vaatimukset täyttäen yhtiön toimialasta ja koosta riippumatta. Hyvään hallintotapaan kuuluu valvonnan ja toiminnan läpinäkyvyyden lisäksi tiedottaminen eli vaatimus siitä, että hallitus raportoi riittävästi tietoa yhtiön sidosryhmille⁵⁰. Erma ja muut toteavat, että listaamattomien yhtiöt voivat pitkälti valita, mitä suosituksia haluavat noudattaa ja omaksua osaksi yhtiön toimintaa⁵¹. Yhtiön hallitus on

⁴⁶ Mähönen & Villa, 2019, s. 1, 103.

⁴⁷ Ks. Mähönen & Villa, 2019, s. 109.

⁴⁸ Erma, Rasila & Virtanen, 2020, s. 20–22; Mähönen & Villa, 2019, s. 108.

⁴⁹ Mähönen & Villa, 2019, s. 108.

⁵⁰ Immonen & Nuolima, 2017, s. 69.

⁵¹ Erma, Rasila & Virtanen, 2020, s. 22.

yhtiön hallinnoinnin ytimessä, minkä takia on luonnollista, että heillä on myös vastuu hyvän hallinnointitavan toteuttamisesta.

3 Hallituksen tehtävät ja vastuut osakeyhtiössä

3.1 Päätöksenteko ja toimivalta

Osakeyhtiön päätöksentekoa koskevia säännöksiä löytyy eri puolilta OYL:a, sillä jatkuva päätöksenteko kuuluu yritystoiminnan luonteeseen. Hannula ja Kari esittävät, että yhtiöiden päätöksenteossa voidaan nähdä olevan kolme tasoa: ylimpänä ovat osakkeenomistajat, keskellä hallitus ja alimpana toimitusjohtaja sekä johtoryhmä. Osakassopimuksissa sovitaan yleensä päätöksenteosta näillä kolmella tasolla. Tällaisia asioita ovat yleensä yhteiset säännöt, menettelytavat ja periaatteet, joiden mukaan toimia yhtiön liiketoiminnallisessa päätöksenteossa. Päätöksenteosta sopimisen tarkoituksena on yleensä turvata vähemmistön asema sekä säilyttää kontrolli osakkeenomistajilla esimerkiksi yhtiön arvoon liittyvissä asioissa. Osakassopimuksella voidaan sopia esimerkiksi siitä, kuinka toimia tilanteissa, joissa jotakin päätöstä ei pystytä tekemään osapuolten eriävien näkemysten takia. Hannula ja Kari näkevät hallituksen kannalta haastavana tilanteet, joissa osakassopimukset eivät koske kaikkia osakkaita. Tällainen tilanne on haastava hallituksen jäsenen ollessa myös yhtiön osakas, koska hallituksen jäsenen tulee huolellisesti toimien edistää yhtiön etua eikä omaansa.⁵²

Yhtiön pääasiallinen päätöksenteko tapahtuu hallituksen kokouksissa sekä yhtiökokouksissa, joissa molemmissa päätökset tehdään pääsääntöisesti enemmistöperiaatteella, mutta yhtiöjärjestyksessä on voitu sopia myös määräenemmistön edellytyksestä⁵³. Yhtiön osakkeenomistajat eivät ole henkilökohtaisessa vastuussa yhtiöstä muuten kuin sijoittamallaan pääomalla, mutta jo tämä oikeuttaa osallistumaan yhtiön päätöksentekoon⁵⁴. Osakkeenomistajilla on pääsääntöisesti myös asemaansa perustuva tiedonsaantioikeus, kyselyoikeus yhtiökokouksissa sekä oikeus saada jokin asia käsiteltäväksi

⁵² Hannula & Kari, 2007, s. 103–104, 106.

⁵³ Erma, Rasila & Virtanen, 2020, s. 66.

⁵⁴ Ellei yhtiöjärjestyksessä tai osakassopimuksessa määrätä toisin.

yhtiökokoukseen. Hallituksen vastuulla on huolehtia yhtiökokouksen järjestämisestä ja valmistelemisesta sekä siitä, että nämä osakkeenomistajien oikeudet toteutuvat.⁵⁵

Yhtiön liiketoiminnallista riskiä sisältäviä päätöksiä ei yleensä tehdä yhtiökokouksissa, vaan ne kuuluvat hallituksen kokouksissa tehtäviksi. Tällaiset päätökset kuuluvat hallituksen yleistoimivaltaan, koska heillä on lähtökohtaisesti asemansa perusteella parhaimmat tiedot yhtiön edun edistämiseksi sekä velvollisuus edistää yhtiön etua. Tapauksessa KKO 2020:93 arvioitiin hallituslaisten huolellisuutta sekä velvollisuutta osallistua säätiön kokouksiin ja päätöksentekoon, josta KKO totesi seuraavaa:

Hallitus on kollegiaalinen toimielin, joten jokainen hallituksen jäsen on velvollinen omalta osaltaan myötävaikuttamaan siihen, että hallitus hoitaa sille kuuluvat tehtävät asianmukaisesti. Tästä seuraa, että hallituksen jäsenille säätiölain 1 luvun 4 §:ssä säädetty ja aiemminkin voimassa ollut velvollisuus huolellisesti toimien edistää säätiön tarkoituksen toteutumista sisältää velvollisuuden osallistua hallituksen työskentelyyn ja siten muun ohella hallituksen kokouksiin ja niissä tapahtuvaan päätöksentekoon.

Vaikka tapaus käsittelee säätiön hallitusta, on edellä mainittua säätiölain (487/2015) 1:4 § vastaava säännös OYL 1:8 §.

Puheenjohtajalle kuuluvista lukuisista tehtävistä huolimatta hänellä ei ole itsenäistä päätösvaltaa, vaan yhtiötä koskeva päätöksenteko tapahtuu edellä mainituissa kokouksissa⁵⁶. Myös siitä huolimatta, että yhtiölle on valittu juoksevan hallinnon hoitava toimitusjohtaja, hallituksella on OYL:n mukainen oikeus osallistua yhtiön liiketoimintaa koskevaan päätöksentekoon. Lain mukaan hallituksella on myös yksittäistapauksessa tai yhtiöjärjestyksen määräyksellä oikeus tehdä tarvittaessa jokin toimitusjohtajalle kuuluva päätös, vaikka yhtiölle olisi valittu toimitusjohtaja.⁵⁷ OYL 6 luvussa säädetään yhtiön toimitusjohtajan yleisistä tehtävistä seuraavasti:

⁵⁵ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 80, 84, 87; Osakkeenomistajien oikeuksista, ks. Mähönen & Villa, 2019, s. 171, 260, 263–270.

⁵⁶ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 32.

⁵⁷ Lautjärvi, 2017, s. 87; Mähönen & Villa, 2019, s. 123, 295; Salo, 2015, s. 35.

OYL 6:17 §: Toimitusjohtaja hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti (yleistoimivalta). Toimitusjohtaja vastaa siitä, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Toimitusjohtajan on annettava hallitukselle ja sen jäsenelle tiedot, jotka ovat tarpeen hallituksen tehtävien hoitamiseksi.

Toimitusjohtaja saa ryhtyä yhtiön toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen epätavallisiin tai laajakantoisiin toimiin vain, jos hallitus on hänet siihen valtuuttanut tai hallituksen päätöstä ei voida odottaa aiheuttamatta yhtiön toiminnalle olennaista haittaa. Viimeksi mainitussa tapauksessa hallitukselle on mahdollisimman pian annettava tieto toimista.

Toimitusjohtajan valinta ei ole lain nojalla pakottavaa, jolloin vastuu näistä edellä mainituista asioista on hallituksella. Mikäli toimitusjohtaja on valittu, hän voi yleensä hyvin itsenäisesti hoitaa hänelle määrättyjä tehtäviä sekä osallistua hallituksen kokouksiin ja käyttää siellä puhevaltaa⁵⁸. Tällöin hallituksen vastuulla on toimitusjohtajan ohjeistaminen, tukeminen sekä valvominen. Toimitusjohtaja voi toimia hallituksen kokouksissa myös päätösehdotusten esittäjänä⁵⁹. Erman ja muiden mukaan ei ole juridista estettä sille, etteikö toimitusjohtaja voisi olla samalla hallituksen jäsen, mutta se on etenkin isoissa yhtiöissä harvinaisempaa⁶⁰.

Lain mukaan toimitusjohtajan on annettava hallitukselle tiedot, jotka ovat tarpeen hallituksen tehtävien hoitamiseksi. Tämä pitää sisällään informointivelvollisuuden niin kokouksissa kuin kokousten välisenä ajanakin. Hallituksen ja toimitusjohtajien välistä juridista suhdetta käsitellään kattavasti OYL:ssa, mutta siitä huolimatta hallituksen voi olla hyödyllistä etukäteen määritellä, mitä tietoja se haluaa saada toimitusjohtajalta.⁶¹ Määrittelemällä nämä asiat etukäteen voi todennäköisesti sekä hallitus että toimitusjohtaja työskennellä tehokkaammin, kun he tietävät mitä heiltä odotetaan ja mitkä asiat ovat

⁵⁸ OYL 6:18 §.

⁵⁹ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 35.

⁶⁰ Siitä, onko toimitusjohtajan kannattavaa olla samalla hallituksen jäsen, on eriäviä mielipiteitä ja asiaan vaikuttaa muun muassa yhtiön koko. Ks. Erma, Rasila & Virtanen, 2020, s. 38.

⁶¹ Erma, Rasila & Virtanen, 2020, s. 48–49.

heidän vastuullaan. Myös osakassopimuksilla voidaan sopia hallituksen ja toimitusjohtajan välisestä työnjaosta ja vallasta⁶².

Hallituksen rooli päätöksenteossa voidaan jakaa päätöksentekijän rooliin sekä päätöksenteon valvojan rooliin⁶³. Päätöksenteko tuo hallitukselle vastuita päätöksentekoprosessin kaikissa vaiheissa ja mahdollisesti vielä pitkään päätöksenteon jälkeenkin, mikäli tehty päätös osoittautuu huonoksi. Hallitus voi tarvittaessa kääntyä myös asiantuntijoiden puoleen päätöksenteon tueksi⁶⁴. Mahdollisia myöhemmin ilmaantuvia vastuukysymyksiä varten on tärkeää merkitä hallituksen päätöksentekoprosessi materiaaleineen pöytäkirjaan ja pitää huolta dokumentoinnista toiminnan jokaisessa vaiheessa. Hallitus voi jakaa heidän yleistoimivaltaansa kuuluvia vastuita muille, esimerkiksi delegoimalla niitä alaspäin. Tällöinkin hallituksen vastuulle jää kuitenkin valvoa, että sovitut asiat tehdään ajallaan sekä mahdollisesti raportoida tilannepäivityksiä näiden asioiden hoidosta ja etenemisestä. Tällaisissa tilanteissa hallitus puuttuu päätöksentekoon vain tarvittaessa.⁶⁵

Myös yhtiön tuottamien raporttien tulee olla päätöksenteon kannalta hyödyllisiä ja pitää sisällään oleellista tietoa⁶⁶. Pääasiassa ajatellaan, että johdon laskentatoimi eli sisäinen raportointi tuottaa informaatiota päätöksenteon tueksi, mutta yhtä lailla rahoittajan laskentatoimen eli ulkoisen raportoinnin tarjoamat informaatiot auttavat ulkoisten sidosryhmien päätöksenteossa. Tällaisia päätöksiä ovat esimerkiksi kannattaako yhtiöön sijoittaa, yhtiölle antaa lainaa tai kannattaako yhtiön kanssa solmia muuta kumppanuutta. Ulkoisten sidosryhmien päätökset ovat siis tärkeitä yhtiön tulevaisuuden kannalta, ja sen takia heille tuotetun informaation tärkeyttä osana yhtiön toiminnan jatkuvuutta ei tule vähätellä.⁶⁷ Hallitus ei kuitenkaan pääsääntöisesti voi antaa yhtiötä koskevaa tietoa vain

⁶² Hannula & Kari, 2007, s. 107.

⁶³ Erma, Rasila & Virtanen, 2020, s. 68–69.

⁶⁴ Suomela, 2010, 167.

⁶⁵ Grant Thornton, 2019.

⁶⁶ Syvänperä & Lindfors, 2014, s. 12.

⁶⁷ Mähönen & Villa, 2019, s. 125.

esimerkiksi yhdelle osakkeenomistajalle, vaan saman tiedon tulee olla tasapuolisesti kaikkien saatavilla, jotta toiminta ei ole OYL 1:7 §:n yhdenvertaisuusperiaatteen vastaista.

Yhtiökokouksessa tai hallituksen kokouksessa tehty päätös voi olla myös mitätön tai pätemätön⁶⁸. Näin on esimerkiksi silloin, jos päätös todetaan osakeyhtiöoikeudellisten periaatteiden vastaiseksi. Hallituksen tekemät päätökset vaikuttavat yhtiön toimintaan ja tulevaisuuteen, ja näiden päätösten perusteella rakentuu lakisääteisiä taloudellisia raportteja sidosryhmille, joita sidosryhmät käyttävät edelleen oman päätöksentekonsa tukena. Päätöksenteko tapahtuu ikään kuin kehänä ja kaikkien päätökset vaikuttavat jollain tasolla toisiinsa. Yhteistä hallituksen ja sidosryhmien päätöksenteolle on tarve informaatiolle päätöksenteon tueksi. Erona on kuitenkin se, että hallituksen täytyy hankkia tarvittava informaatio itselleen sekä toimittaa sidosryhmille heidän tarvitsemansa informaatio. Hallituksen rooli päätöksenteossa ja taloudellisen raportoinnin mahdollistamisessa on siis merkittävä, jolloin myös hallitukselle kuuluvien vastuiden merkitys korostuu.

3.2 Vastuut ja velvollisuudet

3.2.1 Taloudellinen raportointi

Osakeyhtiö on oikeushenkilö, joka toimii osakkeenomistajistaan sekä johdostaan erillisenä⁶⁹. OYL:n kuudennessa luvussa käsitellään osakeyhtiön johtoa sekä yhtiön edustamista, ja lain mukaan jokaisella yhtiöllä täytyy olla hallitus. Pääsääntöisesti hallituksessa tulee olla yhdestä viiteen jäsentä, mutta yhtiöjärjestyksellä voidaan määrätä myös toisin. Lakimääräisen hallituksen lisäksi yhtiöllä voi olla toimitusjohtaja ja hallintoneuvosto niin halutessaan ja tällöin hallitus vastaa heidän ohjeistamisestaan. Osakeyhtiöiden toiminnan tarkoituksena on tuottaa voittoa osakkeenomistajille ja hallituksen tehtävänä on varmistaa, että tämä ja yhtiön edun ajaminen ovat toiminnan keskiössä sekä toiminta

⁶⁸ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 87.

⁶⁹ Erillisyyys tarkoittaa, että oikeushenkilön varat ja velat on erotettu luonnollisten henkilöiden varoista ja veloista. Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 78.

täyttää lain ja yhtiöjärjestyksen asettamat vaatimukset⁷⁰. Yhtiön tavoitteiden, tulevaisuuden suunnitelmien ja etenkin taloudellisten tulosten saavuttamista seurataan raportoinnin avulla⁷¹. Merkittävin talouden raportti näiden seurantaan on vuosittain laadittava tilinpäätös, jota tutkitaan tarkemmin luvussa 3.2.3.

Hallitus on yhtiön ylin johto, jonka valitsee osakkeenomistajat yhtiökokouksessa. Hallituksella on yhtiön yleistoimivalta, eli hallitus vastaa yhtiön toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä, lakimääräisistä hallinnollisista tehtävistä ja kaikista niistä tehtävistä, joita ei ole määrätty jollekin toiselle toimielimelle. Lain mukaan hallitukselle kuuluu myös vastuu yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan järjestämisestä. Tämän lisäksi hallituksen tehtäviä määrittää yhtiöjärjestys, mahdolliset osakassopimukset sekä hallinnointiohjeet. Tehtäviä suorittaessaan hallitus on vastuussa yhtiökokoukselle eli niille henkilöille, jotka ovat valinneet heidät hallitukseen. Tämän takia osakassopimuksessa voidaan esimerkiksi sopia hallituksen raportointivelvollisuudesta osakkaita kohtaan⁷². Hallitukselle kuuluvia tehtäviä on useita, mutta niitä kaikkia yhdistää hallituksen lakiin kirjattu velvollisuus pyrkiä aina täyttämään velvollisuutensa tavalla, joka edistää yhtiön etua. Tähän sisältyy niin kutsutut johdon fidusiaariset velvollisuudet eli huolellisuusvelvollisuus sekä lojaliteettivelvollisuus^{73, 74}.

Hallituksen tehtäviin kuuluu myös yleinen riskien valvonta ja hallinta⁷⁵. Hallitus joutuu heille kuuluvia tehtäviä suorittaessaan tehdä lukuisia liikeloudellisia päätöksiä, jotka voivat olla haastavia ja pitää sisällään merkittävää riskiä. Tämän takia hallituksen suojaksi sovelletaan niin kutsuttua Business Judgment Rule -sääntöä. BJR toimii huolellisuus- ja

⁷⁰ OYL 1:5 §: Yhtiöjärjestyksellä voidaan myös sopia toiminnan tarkoituksiksi jokin muu kuin voiton tuottaminen osakkeenomistajille.

⁷¹ Syvänperä & Lindfors, 2014, s. 9.

⁷² Hannula & Kari, 2007, s. 147.

⁷³ Huolellisuusvelvollisuuden mukaan tulee aina toimia niin kuin huolellinen henkilö toimisi, eli hankkia mahdollisimman paljon taustatietoa päätösten tueksi ja arvioida eri lopputulemia. Esimerkiksi vahingonkorvausta määritettäessä lähdetään liikkeelle siitä, kuinka huolellinen henkilö olisi toiminut. Lojaliteettivelvollisuus tarkoittaa muidenkin osapuolten kuin itsensä etujen huomioimista, eli hallituksen tulee ajaa yhtiön etua eikä omaansa. Ks. Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 81–82.

⁷⁴ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 18–20; Mähönen, 2009, s. 186. Ks. myös KKO 2020:93, jossa todettiin, että hallituksen jäsenten huolellisuusvelvollisuuteen kuuluu osallistua hallitustyöskentelyyn, eikä jatkuva poissaolo hallituksen kokouksista täytä tätä velvollisuutta.

⁷⁵ Erma, Rasila & Virtanen, 2020, s. 51.

lojaliteettivelvoitteen kanssa rinnakkain antaen hallitukselle rauhan suorittaa heille kuuluvia tehtäviä samalla edellyttäen huolellisuutta, jotta voidaan varmistua yhtiön edun olleen jokaisen päätöksen takana⁷⁶. Jos kuitenkin hallituksen jäsen on toiminut huolellisuusvelvoitteen vastaisesti ja aiheuttanut tahallaan tai huolimattomuudella yhtiölle vahinkoa, joutuu hän korvaamaan aiheuttamansa vahingon OYL 22 luvun mukaisesti. Korvausta vaaditaan yhtiölle eikä esimerkiksi osakkeenomistajalle itselleen⁷⁷.

Yhtiön hallituksessa toimimisen minimivaatimuksena voidaan pitää OYL:n tuntemista, sillä hallituksen vallan rajat sekä vastuut perustuvat osakeyhtiöoikeudellisiin perusperiaatteisiin. On luontevaa, että hallituksen yleistoimivallan kautta tulevien lukuisten tehtävien ja päätöksentekoon osallistumisen mukana tulee myös vastuuta. Hallituksen vastuisiin voidaan myös vaikuttaa sopimalla lain tahdonvaltaisista säännöksistä toisin yhtiöjärjestyksellä tai osakassopimuksilla. Hallitustyöskentelyn kannalta on siis olennaista perehtyä myös niiden sisältöihin, jotta todella tiedetään hallitustyöskentelyn vastuut juuri kyseisessä yhtiössä.

3.2.2 Tehtävänjako ja vastuista sopiminen

Hallitus voi siirtää yleistoimivaltaansa kuuluvia vastuita muille, esimerkiksi toimitusjohtajalle tai päätöksentekoa yhtiökokoukselle, jolloin hallituksen vastuulle jää toteutuksen valvonta. Yhtiöllä ollessa juoksevaa hallintoa hoitava toimitusjohtaja, ei ole ajankäytön kannalta kannattavaa tai toimitusjohtajaa kohtaan kunnioittavaa, että hallitus ottaisi selvää asioista toimitusjohtajan ohi ja tietämättä. Lähtökohtaisesti hallituksen vastuulla tulisi olla ainoastaan toimitusjohtajan ohjeistaminen, tukeminen sekä valvominen.⁷⁸ Myös toimitusjohtajalta odotetaan huolellisuusvelvoitteen mukaan toimimista, jotta hallitukselle toimitetut tiedot olisivat todenmukaisia. Huolellisesti toimiminen toimii myös toimitusjohtajan turvana mahdollista vahingonkorvausvastuuta arvioitaessa.

⁷⁶ Salo, 2015, s. 35, 74–75.

⁷⁷ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 101.

⁷⁸ Erma, Rasila & Virtanen, 2020, s. 49

Vastuiden delegointi on viisasta ja suositeltavaa, sillä sen ansiosta vapautuu aikaa muiden tehtävien hoitamiselle ja toiminnan dokumentoinnille⁷⁹. Myös Erma ja muut mainitsevat hallituksella olevan kaksi perustehtävää, joita ovat strateginen ohjaus ja valvonta-tehtävät, ja kaikki muut tulisi delegoida muille⁸⁰. Ylikuormittunut hallitus ei ole kykeneväinen edistämään yhtiön etua vaaditulla tasolla, minkä takia jo tehtävien jakaminen on monesti yhtiön edun mukaista. Tehtävien ja vastuiden jakaminen on suositeltavaa myös sen takia, että yhtiön hoitamattomien tehtävien osalta yleensä hallitus on se, joka joutuu niistä vastuuseen⁸¹. Huomion arvoista on kuitenkin, että vaikka tehtäviä voidaan delegoida, ei ole mahdollista delegoida hallitukselle kuuluvaa vastuuta näiden tehtävien toteutumisen osalta.

OYL olettaa, että hallitus käyttää päätösvaltaansa ja hoitaa heille kuuluvia velvollisuuksiaan yhdessä hallituksen kokouksissa. OYL:ssa ei kuitenkaan ole säännöksiä, jotka estäisivät tehtävien jakamisen hallituksen jäsenten kesken. Pääsääntöisesti hallitukseen valitaan henkilöitä heidän erityisosaamisensa perusteella, minkä takia tehtävien jakaminen ja työryhmien käyttäminen on monesti suositeltavaa⁸². Tapauksessa KKO 2016:58 todetaan hallituksen mahdollisuudesta jakaa tehtäviä keskenään seuraavanlaisesti:

Osakeyhtiölaissa ei ole säännöksiä tehtävien jakamisesta hallituksen jäsenten kesken. Hallitus voi kuitenkin käytännössä järjestää sisäisen työskentelynsä tarkoituksenmukaisella tavalla esimerkiksi jäsentensä erityisosaamiseen perustuen. On myös katsottu, että tehtävien jaolla hallituksen jäsenten kesken voi olla merkitystä esimerkiksi jäsenen korvausvastuun määrää arvioitaessa.

Tehtävien jako ei kuitenkaan aina tarkoita, että myös vastuu jakaantuisi, sillä hallituksen vastuu on pääsääntöisesti kollektiivista. Päätökset tehdään hallituksen kokouksissa yleensä äänestämällä, eikä päätöstä vastaan äänestäminenkaan välttämättä vapauta hallituksen jäsentä vastuusta äänestyksen kohteena olevasta asiasta⁸³. Vastuuta arvioitaessa huolellisuutta arvioidaan jokaisen jäsenen osalta erikseen ottaen huomioon mitä

⁷⁹ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 20, 79–80, 83, 98.

⁸⁰ Erma, Rasila & Virtanen, 2020, s. 53.

⁸¹ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 20.

⁸² Villa, 2020, s. 62.

⁸³ Eriävän mielipiteen ilmaisusta lisää luvussa 4.4.2.

kyseisessä asemassa olevalta henkilöltä voidaan vaatia sekä mikä on kyseisen jäsenen osaamisen taso ja asiantuntemus. Tämän takia on perusteltua, että samaa toimintaa arvioitaessa jäsenen asiantuntemuksen ja kokemuksen perusteella voidaan vastuun arvioinnissa päätyä erilaisiin lopputuloksiin⁸⁴.⁸⁵ Tehtävien jako ei siis lähtökohtaisesti poista hallituksen jäsenen vastuuta muiden erityisasiantuntemukseen kuuluvissa asioissa, mutta tehtävänjaolla voi olla merkitystä vahingonkorvausvastuuta arvioitaessa.

Tehtävänjaon merkitystä ja vaikutusta vahingonkorvausvastuuseen tulee myös arvioida tapauskohtaisesti ottaen huomioon vahingon laatu ja laajuus. Esimerkiksi edellä mainitussa tapauksessa KKO 2016:58 oli kysymys siitä, olivatko liikejuridiikkaan ja talouskonsultointiin erikoistuneet A ja B hallituksen jäseninä vastuussa yhtiön ympäristörikoksesta toimitusjohtajan tavoin. Ratkaisun perusteluiden 24. ja 25. kohta totesivat seuraavaa:

24. Asiassa ei ole ilmennyt, että yhtiön hallituksen tehtäviä olisi jaettu yhtiön sisäisillä ohjeilla tai määräyksillä. A:n ja B:n velvollisuuksia ja vastuita hallituksen jäseninä ei ole poistanut tai vähentänyt se, että heidän tehtävänsä hallituksessa ovat painottuneet liikejuridiikkaan ja talouskonsultointiin, eikä kohdassa 21 lausuttu huomioon ottaen sekään, että yhtiön toimitusjohtaja on käytännössä huolehtinut yhtiön toiminnasta edeltä ilmenevin tavoin. A:n ja B:n mahdollinen virheellinen käsitys hallituksen jäsenen tehtävistä ja vastuista ei myöskään poista heidän rikosoikeudellista vastuutaan. Käsillä ei ole tilanne, jossa voitaisiin soveltaa kieltoerehdystä koskevaa rikoslain 4 luvun 2 §:ää. A:n ja B:n vastuuta yhtiön hallituksen jäseninä arvioitaessa on vielä otettava huomioon se, että erilaisia toimenpiteitä yhtiöltä edellyttänyt ympäristölupa on myönnetty juuri heidän toimikaudellaan.

25. Huomioon ottaen osakeyhtiön hallituksen jäsenyyteen perustuva A:n ja B:n asema sekä tehtävien ja toimivaltuuksien laatu ja laajuus sekä muutenkin heidän osuutensa lainvastaisen tilan syntyyn ja jatkumiseen Korkein oikeus katsoo, että he ovat vastuussa hovioikeuden toteamista ympäristöluvan ja lain vastaisista päästöistä.

⁸⁴ Ks. esim. KKO 1987:122: ”Kun jaosto oli itsenäisesti hoitanut tehtävänsä eikä muutakaan erityistä syytä valvontaan hallituksen taholta puheena olevan laiminlyönnin estämiseksi osoitettu, muita hallituksen jäseniä vastaan ajettu korvauskanne hylättiin.” Myös tapauksessa KKO 1982:II:103 perusteltiin hallituksen jäsenelle määräytyvää vahingonkorvauksen määrää hänen asiantuntemuksellaan.

⁸⁵ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 239.

Vaikka A:lla ja B:llä oli ollut virheellinen käsitys tehtävänjaosta ja vastuista, se ei poistanut heidän rikosoikeudellista vastuutaan. Tämän lisäksi A ja B eivät olleet ryhtyneet toimiin vahingon välttämiseksi naapureiden tekemistä ilmoituksista huolimatta. Hallitus on siis kollektiivisessa vastuussa yhtiön lainmukaisuudesta mahdollisesta tehtävänjaosta huolimatta. Yksittäisten hallitusten jäsenten tulisi ryhtyä tarvittaviin toimiin etenkin sellaisissa tilanteissa, joissa yhtiön toiminnan lainmukaisuus on sidosryhmien arvioinnin kohteena.

Vastuu hallituksen kokouksissa päätettävistä asioista on pääasiassa kollektiivista. Yksittäisten jäsenten vastuu tulee kuitenkin arvioitavaksi vahingonkorvausvelvollisuuden realisoituessa, kun on tapahtunut jokin laiminlyönti. Huolellisuusvelvoitteen mukaan toimimisen arvioinnin osalta sillä on merkitystä, kenellä on ollut niin sanottu päävastuu, kenellä valvontavastuu ja mikä on yksittäisten jäsenten asiantuntemus käsiteltävänä olevaan asiaan liittyen. Ratkaisun KKO 2016:58 perusteluiden mukaan olisi myös korvausvastuun arvioinnin kannalta tärkeää, että vastuista on sovittu etukäteen ja tehtävien jako hallituksen jäsenten sekä mahdollisen toimitusjohtajan kesken olisi dokumentoitu ja arkistoitu. Tällaisesta työnjaosta voidaan sopia esimerkiksi osakassopimuksilla⁸⁶.

Vastaanottaessaan paikan yhtiön hallituksessa, lupautuu samalla kantamaan vastuuta yhtiöstä koko toimikautensa ajan, mikä vaatii ajankäyttöä myös kokousten ulkopuolella. Ei ole siis käytännössä mahdollista, että hallituksen tehtävät rajoittuisivat ainoastaan kokoustyöskentelyyn. Hallituksen jäsenten täytyy muun muassa jatkuvasti tietää mitä yhtiössä tapahtuu sekä olla saavutettavissa tarvittaessa, minkä lisäksi hallituksen rooli korostuu entisestään mahdollisissa kriisitilanteissa.⁸⁷ Hallituksen puheenjohtajalla kuluu arvion mukaan 2–3 kertaa enemmän aikaa tehtäviensä hoitamiseen, sillä puheenjohtajalla on isompi rooli ja vastuu muihin hallituksen jäseniin verrattuna. Puheenjohtajalla on muun muassa useita lakimääräisiä ja hallinnollisia tehtäviä hoidettavanaan ja hänen tulisi olla muita jäseniä paremmin tietoinen yhtiön asioista. Puheenjohtaja muun muassa

⁸⁶ Hannula & Kari, 2007, s. 13.

⁸⁷ Erma, Rasila & Virtanen, 2020, s. 58, 70.

johtaa hallitusta, valmistelee hallituksen kokoukset sekä vastaa siitä, että hallituksen toiminta on lainmukaista ja täyttää sille asetetut vaatimukset.⁸⁸

Tapauksessa KKO 1997:111, jossa käsiteltiin johtokunnan jäsenten ja varajäsenten vahingonkorvausvastuuta todettiin, että *”A:lla on pankin pääjohtajan ja johtokunnan puheenjohtajan asemansa sekä myötävaikutuksensa vuoksi ankarampi vastuu luotonannosta syntyneestä vahingosta kuin muilla johtokunnan jäsenillä.”*⁸⁹ Tapauksessa KKO 1982:II:103 puolestaan käsiteltiin liiketoimintapäätöksen vahingonkorvausta ja todettiin seuraavasti:

Yhdistyksen hallituksen varapuheenjohtajan, hallituksen kokouksen puheenjohtajana toimineen lakimiehen yhdistykselle maksettava korvaus määrättiin muiden hallituksen jäsenten suoritettavaa korvausmäärää suuremmaksi huomioon ottaen hänen asiantuntemuksensa ja asemaansa perustuneet erityiset velvollisuudet.

3.2.3 Kirjanpito ja tilinpäätös

OYL:n mukaan yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukainen järjestäminen kuuluu yhtiön hallitukselle. Mahdolliselle toimitusjohtajalle kuuluu vastuu kirjanpidon lainmukaisuudesta⁹⁰, siitä että varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty sekä siitä, että hallitus saa heidän työskentelynsä kannalta tarpeelliset tiedot tehtävien hoitamiseksi. Riippuen yhtiön koosta sen kirjanpitäjänä voi toimia hallituksen jäsen, erillinen talousosasto tai se voidaan järjestää ulkoistettuna palveluna. Kirjanpidon tarkoituksena on tuottaa informaatiota yhtiölle itselleen sekä sen sidosryhmille. Ulkoisille sidosryhmille tuotetut taloudelliset raportit kuuluvat niin kutsutun *rahoittajan laskentatoimen* alle ja nämä raportit ovat lakisääteisiä sekä julkisia kuten tilinpäätös ja toimintakertomus, joita muun muassa rahoittajat ja viranomaiset kuten verottaja hyödyntävät. *Johdon*

⁸⁸ Ks. Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 27–32.

⁸⁹ KKO 1997:111.

⁹⁰ Noudatettavan säännösten valinta kuuluu hallituksen vastuulle. Ks. Mähönen & Villa, 2019, s. 434.

laskentatoimi tuottaa raportteja yhtiön omaan tarpeeseen, jotta hallitus voi paremmin hoitaa heille kuuluvia tehtäviään ja saada tukea päätöksenteolleen.⁹¹

Kirjanpidon tärkein tehtävä on hyvää kirjanpitoa noudattamalla antaa oikea ja riittävä kuva yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Yhtiön tilikauden jälkeen julkaistaan yhtiön tärkeimmät raportit eli julkinen tilinpäätös sekä toimintakertomus, joiden pohjalta tilintarkastaja arvioi täyttyykö yhtiöltä vaaditut kriteerit ja laatii havainnoistaan tilintarkastuskertomuksen⁹². Luotettava kirjanpito toimii tilinpäätöksen lakisääteisten vaatimusten täyttymisen edellytyksenä. Hallituksella on vastuu huolehtia, että kirjanpito ja tilinpäätös laaditaan oikein, jotta esimerkiksi myös yhtiön verot määräytyvät oikein sekä mahdollinen osingonjako perustuu yhtiön todelliseen varallisuuteen.⁹³ Tämän lisäksi yhtiön tulos kiinnostaa niin uusia kuin vanhoja rahoittajia. Yhtiön ottaman lainan ehdoissa voi olla esimerkiksi sovittu kovenantista, jonka mukaan laina erääntyy heti maksettavaksi, jos jokin tietty tunnusluvun arvo ylittyy tai alittuu. Yhtiön kirjanpitoon perustuvan tuloksen pohjalta määräytyy osakkeenomistajille maksettava osinko, joten on siis ensiarvoisen tärkeää, että kirjanpito on huolellisesti laadittu ja se antaa todellisen kuvan yhtiön taloudellisesta tilanteesta.

Kirjanpitoa ja tilinpäätöksen laadintaa velvoittaa KPL 3 luvussa esittelyt yhdeksän tilinpäätösperiaatetta⁹⁴. Tilinpäätösperiaatteita tulee arvioida osana kokonaisuutta ja ottaa huomioon yhtiön toiminnan laatu ja laajuus oikeaa ja riittävää kuvaa annettaessa. Tilinpäätös on yhteenveto yhtiön tilikauden kirjanpidosta, joka toimii yhtiön talouden tietolähteenä muille. Kirjanpidon ja tilinpäätöksen pohjalta laaditaan yhtiön toiminnan kanalta tärkeimmät raportit ja näitä raportteja voidaan käyttää edelleen lukuisiin erilaisiin tarkoituksiin, mutta sen lisäksi ne vaikuttavat jo sellaisenaan yhtiöstä muodostuvaan ulkoiseen kuvaan. Sen lisäksi, että tilinpäätöksen tulee täyttää lakisääteiset vaatimukset,

⁹¹ Ihantola & Leppänen, 2018, s. 11–13; Suomela, 2010, s. 21.

⁹² Kirjanpitäjä ja tilintarkastaja eivät voi olla sama henkilö. Tilintarkastusta ja tilintarkastajan roolia käsitellään tarkemmin seuraavassa luvussa.

⁹³ Ihantola & Leppänen, 2018, s. 13; Ruohonen, 2020, s. 37.

⁹⁴ Näitä periaatteita ovat olennaisuus, toiminnan jatkuvuus, johdonmukaisuus tilikaudesta toiseen, sisällepainotteisuus, varovaisuus, tilinavauksen perustuminen taseeseen, suoriteperuste, erillisarvostus sekä netottamiskielto. Ks. KPL 3 luvun 2a ja 3 §.

lopputulosta olisi hyvä arvioida myös ulkoisten sidosryhmien vaatimusten perusteella – mitä tietoja esimerkiksi luotonantaja, sijoittaja tai julkinen valta tarvitsee päätöksente-
koan varten?⁹⁵

Päävastuu kirjanpidosta ja tilinpäätöksen laadinnasta ei yleensä ole hallituksella, mutta kirjanpidon pohjalta tehtyjen taloudellisten raporttien ollessa yhtiön tärkeimpiä informaation välittäjiä, muodostuu hallituksen vastuu sitä kautta merkittäväksi. Yhtiön hallitukselle kuuluvaan kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaiseen järjestämiseen kuuluu vastuu siitä, että yhtiön sisäiset valvontamekanismit toimivat ja sitä kautta kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä käytetyt tiedot ovat totuudenmukaisia. Hallituksen tulee myös huolehtia, että kirjanpitoaineiston säilyttämistä koskevat KPL toisen luvun 9 ja 10 §:n mukaiset vaatimukset täyttyvät. Lisäksi hallituksen vastuulla on huolehtia, että toimitusjohtaja huolehtii hänelle kuuluvista kirjanpidollisista velvollisuuksistaan sekä yhtiöltä vaaditut raportit julkaistaan ajallaan^{96,97}. Kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevan sääntelyn tarkoituksena on tuottaa taloudellista informaatiota mahdollisimman monenlaisiin käyttötarkoituksiin, joten kattava taloudellinen raportointi, josta hyötyy mahdollisimman moni, on yhtiölle itselleenkin kannattavaa. On siis kaikkien etujen mukaista, että nämä yhtiön tärkeimmät raportit on laadittu parhaalla mahdollisella tavalla ja tarkkuudella.

Kirjanpidon ja tilinpäätöksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva yhtiön toiminnasta ja taloudellisesta asemasta. Tekoja, joiden seurauksena tämä vaatimus ei toteudu listataan KPL 8 luvun 4 §:ssä kirjanpitorikkomukseen johtavina laiminlyönteinä. Laiminlyönti, joka on tehty tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta tuomitaan kirjanpitorikkomukseksi, mikäli sitä ei ole tuomittu RL 30 luvussa kirjanpitorikokseksi. Rikkomuksen ollessa vähäinen rangaistusta ei tuomita, mutta törkeän kirjanpitorikoksen tapauksessa tuomio voi olla jopa neljä vuotta vankeutta. Laiminlyöntiä arvioitaessa keskitytään erityisesti aiemmin mainittujen tilinpäätösperiaatteiden toteutumiseen sekä siihen, kuinka yhtiön

⁹⁵ Leppiniemi & Kykkänen, 2015, s. 19, 183–184.

⁹⁶ Allekirjoitettu tilinpäätös, tilintarkastuskertomus sekä yhtiökokouksen pöytäkirjaote, jossa tilinpäätös hyväksytään, tulee rekisteröidä OYL 8:10 §:n mukaan kahdeksan kuukauden kuluessa tilikauden päätyttyä. Ks. Patentti- ja rekisterihallitus 2022b.

⁹⁷ Mähönen & Villa, 2019, s. 310.

kirjanpidon hoito on järjestetty. Leppiniemi ja Kykkänenkin toteavat, ettei yhtiöiden rangaistuvastuuta koskeva lainsäädäntö ole tyhjentävää, ja sen takia laiminlyöntejä tulee arvioida tapauskohtaisesti⁹⁸.

Tapauskohtaisuuden havainnollistamiseksi toimii esimerkiksi korkeimman oikeuden ratkaisu 2001:85, jossa oli kyse osakeyhtiön kirjanpidon pitämisen laiminlyönnistä ja sitä koskevasta vastuusta. Hallituksen puheenjohtaja A oli sopinut toimitusjohtajana sekä yhtenä hallituksen jäsenenä toimineen B:n kanssa, että B huolehtisi yhtiön kirjanpidosta. Laiminlyönnin sattuessa tämä sopimus ei kuitenkaan vapauttanut A:ta vastuusta, sillä hän laiminlöi hallitukselle kuuluvaa valvontavastuuta. Tämän seurauksena myös hänet tuomittiin rangaistukseen kirjanpitorikoksesta.

Tilinpäätöksen laadinnassa ja tulkinnassa tulisi huomioida OYL:n vaatimuksista erityisesti pääoman pysyvyys, voitontuottamistarkoitus sekä huolellisuus- ja lojaliteettivelvoitteiden täyttyminen. Mikäli jossain näistä on tapahtunut tilikauden aikana muutoksia, syntyy siitä raportointivelvollisuus yhtiölle ja sitä kautta hallitukselle. Tasetta tulisi myös arvioida etenkin tulonodotusten kannalta: onko eristä todella odotettavissa tuloja ja millä aikataululla, onko poistosuunnitelma realistinen ja omaisuus arvostettu oikein, onko erääntyneistä myyntisaamisista odotettavissa tuloja?⁹⁹ Näiden asioiden pohdinta on pääsääntöisesti hallituksen vastuulla ja tulisi tapahtua jo tilikauden aikana yhtiön kirjanpidon yhteydessä. Kirjanpidon pohjalta tehdään tilinpäätös ja hallituksen vastuulla on hyväksyä niin tilinpäätös kuin toimintakertomus sisältöineen. Nämä eivät luonnollisesti saisi sisältää virheellistä tietoa, ja sen varmistamiseksi yhtiön sisäisten prosessien tulisi olla kunnossa. Virheellinen tieto, ja etenkin siitä tietäminen, voi synnyttää hallitukselle vahingonkorvausvastuun. Hallituksen ei tulisi kuitenkaan joutua toimimaan ikään kuin toisena tilintarkastajana ja käydä yksityiskohtaisesti läpi jokaista tilinpäätöksen erää. Huolehtimalla siitä, että yhtiön sisäiset prosessit toimivat, ovat ajantasaisia ja tuottavat oikeaa ja relevanttia tietoa, voi hallitus lähtökohtaisesti varmistua myös erien oikeellisuudesta. Hallituksen olisi myöhemmin ilmaantuvia vastuukysymyksiä varten

⁹⁸ Leppiniemi & Kykkänen, 2015, s. 50.

⁹⁹ Grant Thornton, 2019.

kannattavaa kiinnittää huomiota ainakin taseen varallisuus puoleen ja siihen, että siellä esitetyt erät ovat arvostettu oikein¹⁰⁰. Tämä on perusteltua myös sen takia, että hallituksen tulee tilinpäätöskokouksessaan päättää ehdotus yhtiön varojen jaosta yhtiökokoukselle¹⁰¹.

Toimintakertomuksen sisällöstä säädetään OYL 8 luvussa sekä KPL 3:1a §:ssä. Toimintakertomuksessa yhtiön tilikausi käsitellään pääasiassa sanallisesti ja siinä kuvataan niin mennyttä kuin tuleviakin yhtiön toimintaan vaikuttavia asioita. KPL:n mukaan toimintakertomuksessa on kuvattava ainakin yhtiön toiminnan kehittymistä ja tuloksellisuutta, taloudellista tilannetta sekä merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä¹⁰². Jotta nämä olisi esitetty riittävän kattavasti, määritellään laissa joitakin lisävaatimuksia toimintakertomuksen sisällölle. Toimintakertomuksessa tulee myös käsitellä tilikauden jälkeisiä olennaisia tapahtumia, mikä on erityisen tärkeä tieto sidosryhmille. KPL 3:4 §:n mukaan tilinpäätös tulee laatia neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä, joten siinä ajassa voi tapahtua yhtiön toimintaan ja taloudelliseen asemaan merkittävästi vaikuttavia asioita, minkä takia vaatimus näistä tilikauden jälkeisistä tapahtumista on tärkeä sidosryhmien kannalta.

Toimintakertomus tulee laatia kirjanpitovelvollisen kokoon ja toimialaan nähden kattavasti¹⁰³. Toimintakertomus laaditaan tilinpäätöksen yhteydessä, joten hallitus ei pääsääntöisesti toimi toimintakertomuksen laatijana. Hallituksella on kuitenkin asemansa takia velvollisuus toimittaa oikeat ja riittävät tiedot toimintakertomuksen laadintaa varten, mikäli yhtiössä ei ole toimitusjohtajaa. Toimintakertomus on osa tilinpäätöstä, joten hallituksen vastuulla on hyväksyä ne molemmat ja niiden sisältämät tiedot. KPL 3:7 §:n mukaan kirjanpitovelvollisen tulee allekirjoittaa tilinpäätös ja toimintakertomus ja se on yksi hallituksen vastuista. Yhtiön sisäisesti voi olla sovittuna, että esimerkiksi ainoastaan

¹⁰⁰ Grant Thornton, 2019.

¹⁰¹ Ks. esim. OYL 13:6 §.

¹⁰² KPL 3:1a §.

¹⁰³ Airaksinen, Pulkkinen & Rasinaho, 2021, 8:5 §. Ks. myös KKO 2001:111 esitystavan ja sisällön oikeellisuuden tärkeydestä: *”Kanteessa tarkoitettu lainasta ja sen ehdoista ja vakuuksista ei ollut ollut mainintaa yhdistyksen toimintakertomuksissa vuosilta 1991 ja 1992. Toimintakertomuksiin liittyvissä taseissa laina oli ollut merkittävä siirtosaamiseksi.”*

hallituksen puheenjohtaja ja yksi rivijäsen allekirjoittavat tilinpäätöksen. Huomioitavaa kuitenkin on, että tilinpäätöksen allekirjoittamatta jättäminen ei vapauta muita hallituksen jäseniä vastuusta sen sisällöstä. Allekirjoituksen lisäksi hallituksen tulee rekisteröidä tilinpäätös lainmukaisesti ja ajallaan¹⁰⁴.

Sidosryhmät analysoivat yhtiön tilinpäätöstä ja toimintakertomusta omien tarpeidensa pohjalta ja hallituksen vastuulla on huolehtia, että nämä raportit pitävät sisällään tarvittavat tiedot mahdollisimman kattavasti. Kun sekä tilinpäätös että toimintakertomus antavat oikeat, riittävät ja yhdenmukaiset tiedot yhtiön toiminnasta ja taloudellisesta asemasta, ne hyväksytään¹⁰⁵. Hyväksynnän perusteena tulisi olla hallituksen kokous, jossa käsitellään tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen sisällöt.¹⁰⁶ Koska toimintakertomuksessa tulee olla esimerkiksi hallituksen esitys yhtiön voittoa koskevista toimenpiteistä, tulisi päätös tästä käsitellä huolellisesti hallituksen kokouksessa. Kokousten ja päätöksenteon dokumentointi tavalla, joka korostaa huolellisuutta on tärkeää, jotta tarvittaessa voidaan osoittaa hallituksen tehneen huolellisen päätöksen esimerkiksi juuri voitonjaoista. Dokumentoinnissa tärkeää on sisällyttää myös päätökset asioista, joita ei tehdä, esimerkiksi miksei tehdä luottotappiokirjausta¹⁰⁷.

Tilinpäätöksen ja toimintakertomus pitää siis sisällään monia asioita, joiden hoitaminen tai ainakin mahdollistaminen ja toteutuksen seuranta on hallituksen vastuulla. Hallituksen huolellisuutta ja päätöksentekoa niin kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen kuin hallinnonkin osalta arvioivat tilintarkastajat.

¹⁰⁴ OYL 8:10 §.

¹⁰⁵ Jotta nämä kriteerit täyttyvät, tulee tarpeellisia lisätietoja ilmoittaa tilinpäätöksen liitetiedoissa.

¹⁰⁶ Grant Thornton, 2019. Ks. esim. Grant Thornton webinaari, jossa käsitellään hallituksen tilinpäätöskokouksessa käsiteltäviä ja kokouspöytäkirjaan sisällytettäviä asioita. Tällaisia ovat esimerkiksi tulonodotukset, omaisuuden arvostus ja palkitseminen.

¹⁰⁷ Grant Thornton, 2019.

3.2.4 Tilintarkastus

Tilintarkastus kuuluu tilintarkastajien vastuulle, mutta hallituksen vastuulla on huolehtia, että tilintarkastaja tulee valituksi OYL 7:2 §:n mukaisesti yhtiökokouksessa. Tilintarkastajan valinta tapahtuu yhtiökokouksessa, jotta osakkeenomistajat saavat itse vaikuttaa siihen kenet haluavat tarkastamaan hallituksen antaman informaation oikeellisuutta. Tilintarkastajat ovat hyvin tärkeitä standardoidun informaation välittäjiä yhtiön ja sidosryhmien välillä, ja heidän roolinsa korostuu entisestään yhtiöissä, joissa hallituksen ja sidosryhmien informaatioepäsymmetria on suuri. Tilintarkastajat tarkastavat yhtiön kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja hallintoa TTL:n vaatimusten mukaisesti ja laativat tarkastuksen perusteella julkisen tilintarkastuskertomuksen. Tilintarkastajan tulee olla riippumaton¹⁰⁸, jottei objektiivisen näkemyksen antaminen vaadittuihin kriteereihin vaarantuisi.¹⁰⁹ On suositeltavaa, että niin kirjanpitäjä kuin tilintarkastajakin ovat tarpeeksi päteviä sekä tunnettuja alallaan, sillä tällöin yhtiön sidosryhmät voivat lähtökohtaisesti suhtautua yhtiön taloudelliseen informaatioon luotettavammin.

Tilintarkastuskertomuksessa tulee antaa lausunto antaako tilinpäätös oikean ja riittävän kuvan yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta, täyttyykö tilinpäätöksen lakisääteiset vaatimukset, onko toimintakertomus säännösten mukainen sekä ovatko tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tiedot yhdenmukaisia¹¹⁰. Tilintarkastajan tehtäviin kuuluu myös yhtiön hallinnon tarkastaminen. Hallinnon tarkastuksessa keskiössä on sama hyvä hallintotapa kuin corporate governance -periaatteissakin, ja tilintarkastus vahvistaa entisestään näitä periaatteita ja käytäntöjä¹¹¹. Tilintarkastajan huomatessa yhtiön toiminnassa joitakin puutteita, esimerkiksi välitilintarkastuksessa, on hänellä velvollisuus huomauttaa niistä hallitukselle, jotta hallituksella on mahdollisuus korjata

¹⁰⁸ Tilintarkastajan riippumattomuudesta säädetään TTL 4:6 §:ssä.

¹⁰⁹ Mähönen, 2009, s. 26; Mähönen & Villa, 2019, s. 422; Ruohonen, 2020, s. 35, 91.

¹¹⁰ Näiden kriteereiden täytyessä tilintarkastuskertomus on vakiomuotoinen. Jos tilintarkastaja joutuu toteamaan, ettei jokin näistä kriteereistä täyty, antaa hän mukautetun tilintarkastuskertomuksen. Tilintarkastaja voi joutua antamaan myös varauman sisältävän tai kielteisen lausunnon tai jättää lausunnon kokonaan antamatta. Ks. Horsmanheimo & Steiner, 2017, s. 372. Esimerkiksi Talvivaaran Kaivososakeyhtiön tilintarkastajat eivät hyväksyneet yhtiön vuoden 2015 tilinpäätöstä ja toimintakertomusta taseeseen jätetyn suuren varauksen vuoksi, ja jättivät lausunnon antamatta (Turun Sanomat, 2016).

¹¹¹ Ruohonen, 2020, s. 1.

puutteet ennen varsinaisen tilintarkastuskertomuksen laatimista. Tilintarkastaja voi antaa tilanteen mukaan kirjallisia tai suullisia ohjeita yhtiökokoukselle, hallitukselle tai tilinpäätöksen laatijalle. Mikäli merkittäviä puutteita ilmenee edelleen tilintarkastuskertomusta tehdessä, on tilintarkastajalla velvollisuus huomauttaa niistä tilintarkastuskertomuksessa. Puutteiden ollessa vähäisiä, voi tilintarkastaja huomauttaa niistä ainoastaan hallitukselle annettavalla tilintarkastuspöytäkirjalla, joka hallituksen tulee käsitellä viipymättä.¹¹²

Tilintarkastuskertomuksessa annettu huomautus vaatii tilintarkastajalta merkittävää ammatillista harkintaa, eikä huomautuksia anneta kovinkaan helposti. Huomautus on annettava, jos yhtiön vastuuvollinen on teollaan tai laiminlyönnillään aiheuttanut vahingonkorvausvelvollisuuden yhtiölle tai jos lakia, yhtiöjärjestystä, yhtiösopimusta tai yhteisiä sääntöjä on rikottu.¹¹³ Huomautuksia annetaan vain painavasta syystä ja sen takia yhtiökokous voi huomautuksen perusteella muun muassa vaatia lisätietoja, erityistä tarkastusta tai jopa erottaa hallituksen¹¹⁴. Huolellisuusvelvoitteen mukaan hallituksen tulee toimillaan pyrkiä aina edistämään yhtiön etua ja huomautettu tilintarkastuskertomus tarkoittaa, ettei tätä velvoitetta ole täytetty vaaditulla tasolla.

Tilintarkastajan ollessa pääasiallisessa vastuussa tilintarkastuksesta ja sen suorittamiseen liittyvistä seikoista, kuuluu myös yhtiön hallitukselle joitakin vastuita. Tilintarkastajalla on oikeus pyytää tarvitsemansa tiedot tehtävän suorittamiseksi ja tarkastuskohteen velvollisuus on toimittaa nämä pyydettyt tiedot. Tarkastuskohteen hallitus ei saa rajoittaa tilintarkastuksen suorittamista.¹¹⁵ Hallituksen vastuut liittyvät siis pääasiassa tarvittavan informaation saannin mahdollistamiseen ennen tilintarkastuksen tekemistä, tarkastuksen aikana sekä tilintarkastuskertomuksen laadinnan jälkeen. Tilintarkastajalla tulee olla tarvittavat ja oikeat tiedot tarkastuksen tekemiseksi ja hallituksella on TTL 3:9 §:n mukainen velvollisuus avustaa tilintarkastajaa saamaan nämä tiedot:

¹¹² Ruohonen, 2020, s. 91; Tomperi, 2018, s. 127, 137.

¹¹³ Horsmanheimo & Steiner, 2017, s. 379.

¹¹⁴ Ruohonen, 2020, s. 91.

¹¹⁵ Horsmanheimo & Steiner, 2017, s. 231.

TTL 3:9 §: Yhtiömiesten tai hallituksen ja toimitusjohtajan taikka vastaavien toimielinten on varattava tilintarkastajalle tilaisuus toimittaa tarkastus siinä laajuudessa kuin tämä katsoo sen tarpeelliseksi sekä annettava sellaista selvitystä ja apua, jota tilintarkastaja pyytää. Tytäryrityksen yhtiömiehellä, hallituksella ja toimitusjohtajalla tai vastaavalla toimielimellä on sama velvollisuus emoyrityksen tilintarkastajaa kohtaan.

Hallitukselle kuuluvien vastuiden laiminlyönti voi johtaa siihen, ettei tilintarkastajalla ole tarkastuksen kannalta tarvittavia tietoja eikä hän näin ollen pysty tekemään vaadittua tarkastusta ollenkaan tai kaikilta vaadituilta osin. Tällaisen laiminlyönnin seurauksena sidosryhmien kuva yhtiöstä voi heikentyä, mistä on haittaa yhtiölle ja mahdollisesti sen toiminnan jatkuvuudelle. Todennäköistä on myös, että hallituksen kelpoisuus ja huolellisuus joutuu tarkastelun kohteeksi tällaisen heille kuuluvien vastuiden laiminlyönnin seurauksena. Hallituksen tulisi heihin kohdistuvien vastuukysymysten osalta perehtyä OYL 7 lukuun, jossa käsitellään tilintarkastusta ja erityistä tarkastusta.

Tilintarkastaja laatii tilintarkastuskertomuksen tilintarkastuslain asettamien vaatimusten perusteella, joten sen pääasialliseen sisältöön ei voi kukaan muu vaikuttaa. Noudattamalla tilintarkastajan ohjeita ja korjaamalla havaittuja puutteita hallituksella on kuitenkin mahdollisuus omalta osaltaan vaikuttaa yhtiöstä annettavan taloudellisen informaation sisältöön. Asiantunteva tilintarkastaja osaa kertoa oman kokemuksensa pohjalta ovatko yhtiön käyttämät toimintatavat normaaleja ja yleisiä kyseisellä alalla¹¹⁶. Kuuntelemalla tilintarkastajaa voi yhtiö saada arvokkaita oppeja sekä välttää mahdollisten puutteiden kasvamisen entistä suuremmiksi. Puutteiden kasvamisesta voi aiheutua yhtiölle ja sen hallitukselle epäedullista huomiota, sidosryhmien luottamuksen menettäminen ja vahingonkorvausvastuun realisoituminen. Korjaamalla havaitut puutteet ajoissa antavat tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus yhtiöstä parhaan mahdollisen kuvan, mikä antaa todennäköisesti samalla oikean ja riittävän kuvan yhtiön toiminnasta ja taloudellisesta asemasta. Tällöin voidaan myös pääsääntöisesti ajatella hallituksen hoitavan ainakin kirjanpitoon ja tilinpäätökseen liittyvät vastuunsa lain vaatimalla tasolla.

¹¹⁶ Suomela, 2010, s. 91.

Tilintarkastuskertomuksen laadinnan jälkeen tulee valmis kertomus toimittaa hallitukselle, joka toimittaa sen edelleen yhtiökokoukselle vahvistettavaksi¹¹⁷. Yhtiön sisäisillä osakassopimuksilla voidaan myös määrätä, että hallitus toimittaa osakkaille muutakin tilintarkastusaineistoa, kuin pelkän tilintarkastuskertomuksen¹¹⁸. Hallituksen vastuulla on huolehtia, että tilinpäätösdokumentit rekisteröidään ja julkistetaan eli että taloudellinen informaatio välitetään sidosryhmille. Tämä tarkoittaa sitä, että allekirjoitettu tilinpäätös, tilintarkastuskertomus sekä ote yhtiökokouksen pöytäkirjasta, jossa tilinpäätös vahvistetaan ja toimitetaan Kaupparekisteriin ajallaan. Yhtiöt voivat myös päivittää nämä tiedot nettisivuilleen tiedonsaannin helpottamiseksi. Mikäli hallitus laiminlyö velvollisuuttaan ilmoittaa tarvittavat dokumentit viranomaisille voi siitä seurata esimerkiksi myöhästymismaksu tai veronkorotus¹¹⁹.

3.3 Yhtiöoikeudellinen korvausvastuu

Hallituksen jäsenet ovat pääsääntöisesti tasavertaisessa eli kollektiivisessa vastuussa hallitukselle kuuluvista vastuista ja velvoitteista. Yksittäinen hallituksen jäsen voi kuitenkin joutua korvausvastuuseen oman toimintansa seurauksena tai aiheuttaa korvausvelvollisuuden yhtiölle, minkä takia hallitukselta vaadittu OYL:n tunteminen on tärkeää. Yhtiö on aina ensisijaisessa vastuussa ja hallituksen tai yhden hallituslaisen vastuiden laiminlyönnistä ja lain rikkomisesta vaaditaan aina erityistä näyttöä, paitsi jos kyseessä on vakava lain rikkominen. Laiminlyönti voidaan todeta osakeyhtiörikkomukseksi tai -rikkokseksi OYL 25 luvun mukaisesti.¹²⁰ Vastuuta arvioidaan huolellisuusvelvoitteen kautta, eli keskitytään arvioimaan kuinka huolellinen henkilö olisi toiminut vastaavassa tilanteessa ja toimiko hallitus tai sen jäsen yhtä huolellisesti. Huolellisuusvelvoitetta

¹¹⁷ Tomperi, 2018, s. 127.

¹¹⁸ Hannula & Kari, 2007, s. 149.

¹¹⁹ OYL 8:10 §; Ks. myös esim. Verohallinto, 2021 tai Patentti- ja rekisterihallitus, 2022c.

¹²⁰ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 83, 97.

arvioitaessa huolellisesti ja asianmukaisesti laaditut pöytäkirjat ovat hallituksen paras turva, jotta voidaan todentaa mitä on päätetty ja miksi.¹²¹

Hallituksen jäsenten tulee tietää heille kuuluvat velvoitteet ja vastuut, minkä takia tietämättömyyteen vetoaminen ei ole peruste vastuusta vapautumiseen¹²². Myös hallituksen ulkopuolinen henkilö voi joutua osakeyhtiöoikeudelliseen korvausvastuuseen, jos hänet on valtuutettu hoitamaan jotakin yhtiön hallitukselle kuuluvaa tehtävää ja tätä suorittaessaan hän laiminlyö hallitukselle kuuluvia velvollisuuksia ja vastuita – tällöin korvausvelvollisuus ei määräydy muodollisen vaan tosiasiallisen aseman mukaan¹²³. Suomelan teoksessa esitetään, että tilanteita, joissa hallitus joutuisi vastuuseen tekemisistään tai tekemättä jättämisistään on ollut hyvin vähän. Yksi syy tähän on se, että hallituksen suurimpana vastuuna voidaan nähdä henkinen vastuu eli riski oman maineen menettämisestä, mikä vahvistaa halua hoitaa tehtävät mahdollisimman hyvin ja yhtiön edun mukaisesti.¹²⁴

Yhtiön sisäisen raportoinnin toimivuus on vaatimus hyvän ulkoisen raportoinnin toteutumiselle, minkä lisäksi hyvä sisäinen valvonta mahdollistaa ulkopuolisille tapahtuvan taloudellisen raportoinnin oikeellisuuden. On suositeltavaa, että hallitus asettaa raportoinnille jotkin vaatimukset markkinoiden ja sidosryhmien odotukset huomioon ottaen parhaimman lopputuloksen mahdollistamiseksi. Selkeiden ja listattujen vaatimusten toteutumista on helpompi seurata ja huomata tilanteita, joissa tavoitteissa ei pysytä. Myös hallituksen huolellisuutta arvioidaan yhtiön sisäisiä ohjeita ja vaatimuksia vasten. Pääsääntöisesti hallituksen ei tule keskittyä raportoinnin yksityiskohtiin, vaan huolehtia siitä, että yhtiön talousjärjestelmät toimivat ja tuottavat luotettavaa ja kattavaa tietoa yhtiön ja sidosryhmien tarpeisiin. Taloudellisten raporttien olleessa virheellisiä ja jonkun kärsiessä vahinkoa virheellisyyden seurauksena, joutuu hallitus yleensä korvausvastuuseen.¹²⁵

¹²¹ Erma, Rasila & Virtanen, 2020, s. 66; Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 98.

¹²² Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 18.

¹²³ Lautjärvi, 2017, s. 79–80.

¹²⁴ Suomela, 2010, s. 19, 65, 167.

¹²⁵ Suomela, 2010, s. 106, 124, 139, 169.

OYL:n 22 luku käsittelee osakeyhtiöoikeudellista vahingonkorvausta, kun on rikottu kyseisen lain tai yhtiöjärjestyksen määräyksiä. Myös VahL:a voidaan hyödyntää korvausperusteiden arvioimisessa, mutta VahL 1:1 §:n mukaan kyseistä lakia tulee soveltaa toissijaisesti muissa laeissa säädettyihin erityiseen vahingonkorvausvastuuseen nähden¹²⁶. Korvausvastuuseen voi joutua myös, jos laiminlyö jotain sellaista säännöstä, jota on OYL:n mukaan noudatettava¹²⁷. OYL 22:1 § sääntelee johtohenkilön vahingonkorvausvastuusta seuraavasti:

Hallituksen jäsenen, hallintoneuvoston jäsenen ja toimitusjohtajan on korvattava vahinko, jonka hän on tehtävässään 1 luvun 8 §:ssä säädetyn huolellisuusvelvoitteen vastaisesti tahallaan tai huolimattomuudesta aiheuttanut yhtiölle.

Hallituksen jäsenen, hallintoneuvoston jäsenen ja toimitusjohtajan on korvattava myös vahinko, jonka hän on tehtävässään muuten tätä lakia tai yhtiöjärjestystä rikkomalla tahallaan tai huolimattomuudesta aiheuttanut yhtiölle, osakkeenomistajalle tai muulle henkilölle.

Jos vahinko on aiheutettu rikkomalla tätä lakia muulla tavalla kuin pelkästään rikkomalla 1 luvussa tarkoitettuja periaatteita tai jos vahinko on aiheutettu rikkomalla yhtiöjärjestyksen määräystä, vahinko katsotaan aiheutetuksi huolimattomuudesta, jollei menettelystä vastuussa oleva osoita menetelleensä huolellisesti. Sama koskee vahinkoa, joka on aiheutettu yhtiön lähipiiriin kuuluvan eduksi tehdyllä toimella.

Hallituksen tulee siis korvata vahinko, joka on aiheutettu toimimalla OYL:n tai yhtiöjärjestyksen vastaisesti, joko tahallaan tai huolimattomasti. Pykälän mukaan hallituksen jäsenen tulee pystyä itse todentamaan toimineensa huolellisesti. Jos hallituksen tai sen jäsenen väitetään toimineen tahallisesti tai törkeän huolimattomasti, on todistustaakka vahingonkärsijällä. Jälleen korostuu huolellisen dokumentoinnin tärkeys, jotta hallitus ja sen jäsen voi todistaa toimineensa huolellisesti ja huolellisuusvelvoitteen mukaisesti. Hallituksen korvausvastuu kolmansia osapuolia kohtaan voi syntyä ainoastaan rikkomalla

¹²⁶ VahL 1:1 §: ”Vahingon korvaamiseen on sovellettava tämän lain säännöksiä. Tämä laki ei kuitenkaan koske, ellei tässä tai muussa laissa toisin säädetä, sopimukseen perustuvaa tai muussa laissa säädettyä korvausvastuuta.” Ks. myös Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 113.

¹²⁷ Esimerkiksi yhdenvertaisuusperiaate tai kirjanpitolaki. Säännökset eivät myöskään sulje pois muuhun lakiin perustuvaa vahingonkorvausvastuuta. Erma, Rasila & Virtanen, 2020, s. 73.

OYL:a tai yhtiöjärjestyksen määräyksiä. Yhtiötä kohtaan hallituksella ja sen jäsenellä on yleinen tuottamusvastuu.¹²⁸

Toimitusjohtajan hallitukselle antamissa tiedoissa voi olla myös virhe, jolloin hallituksen päätöksenteon taustalla on virheellistä tietoa. Kuten myös hallituksen jäsen, toimitusjohtaja on OYL 22 luvun mukaan velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on tehtävässään tahallisesti tai huolimattomuudella aiheuttanut yhtiölle. Hannula ja muut toteavat, että toimitusjohtaja joutuu usein korvausvastuuseen hallituksen jäseniä useammin. Tämän voidaan nähdä johtuvan siitä, että yleensä toimitusjohtaja hoitaa yhtiön asioita operatiivisella tasolla ja toimittaa hallitukselle heidän tarvitsemansa tiedot, jolloin hallitus toimii tämän tiedon pohjalta ja vastaa päätöksenteosta ylemmällä tasolla. Kun hallituksen vahingonkorvausvastuu realisoituu, on yleensä myös toimitusjohtaja vahingonkorvausvastuussa.¹²⁹

Ollessaan ensimmäistä kertaa yhtiön hallituksen jäsen, ei tämä henkilö joudu välittömästi vastuuseen kaikesta yhtiön aikaisemmasta toiminnasta. Asiasta riippuen vastuut alkavat kuitenkin kohdistua myös tällaiseen uuteen henkilöön ajan kuluessa.¹³⁰ Hallituksen jäsenen on siis tärkeää perehtyä yhtiöön jo etukäteen ja olla aktiivinen seuraamaan, kyselemään ja tutkimaan myös toimikautensa aikana. Selonotto sekä jäsenen aktiivisuus voivat vaikuttaa korvausvastuun arvioinnissa¹³¹. Huomioitavaa on myös, että hallituksesta eroaminen ei myöskään vapauta jäsentä vastuusta tilanteissa, joissa on toimittu tahallisesti tai huolimattomasti¹³². Hallituksen jäsen ei voi lähtökohtaisesti vedota tietämättömyyteen tai omaan erityisosaamiseen vapautuakseen vastuusta, kuten todettiin tapauksessa KKO 2016:58. Erityisosaamisella on kuitenkin merkitystä vahingonkorvausvastuuta arvioitaessa, mikä käy ilmi myös ratkaisussa KKO 1982:II:103, jossa korvausmäärässä otettiin huomioon henkilön asiantuntemus.

¹²⁸ Airaksinen, Pulkkinen & Rasinaho, 2021, 22. luku.

¹²⁹ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 35.

¹³⁰ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 238. Ks. myös Savela, 2015, s. 17 ja KKO 1991:122.

¹³¹ Ks. esim. Erma, Rasila & Virtanen, 2020, s. 74: Passiivisuus ei vapauta hallituksen jäsentä vastuusta.

¹³² Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 239.

OYL:n ollessa hyvin laaja on myös mahdollisuudet korvausvelvollisuuden syntymiselle laajat. Hallitus voi joutua korvausvastuuseen esimerkiksi rikkomalla kirjanpitolakia, laininlyömällä osakepääoman menettämisestä seuraavaa ilmoitusvelvollisuutta, laiminlyömällä hallitukselle kuuluvaa valvontavastuuta tai käyttämällä, lahjoittamalla tai jakamalla yhtiön varoja ilman liiketaloudellista perustetta¹³³. Hallituksen jäsenellä on mahdollisuus rajata omaa vahingonkorvausvastuutaan ja joissakin tapauksissa mahdollisesti jopa vapautua vastuusta kokonaan. Tämä ei kuitenkaan lähtökohtaisesti ole mahdollista ilman aktiivisia toimia eli vastuunrajauskeinojen hyödyntämistä, joita tutkitaan tarkemmin seuraavassa luvussa.

¹³³ Grant Thornton, 2019. Ks. myös KKO 1999:86 ja KKO 2001:111.

4 Hallituksen yhtiöoikeudelliset vastuunrajauskeinot

4.1 Yleistä vastuunrajauskeinoista

Edellä on käsitelty osakeyhtiön hallitukselle kuuluvia monia vastuita ja niistä OYL:n nojalla mahdollisesti muodostuvaa korvausvastuuta, jonka tiedostaminen on hallitustyöskentelyn kannalta tärkeää. Yhtä tärkeää on kuitenkin myös tietää, että vaikka vahingonkorvausvastuuta koskeva sääntely on OYL 22:9 §:n nojalla pakottavaa oikeutta, on näitä hallituksen vastuita mahdollista rajata. Hannulan ja muiden mukaan vaihtoehtoja vastuun rajaamiselle on kaksi: 1) vastuuperusteen poistaminen 2) suojan hankkiminen vakuutuksella¹³⁴.

Vastuuperusteen poistamisella tarkoitetaan osakeyhtiölaissa esimerkiksi jonkin määräyksen sisällyttämistä yhtiöjärjestykseen. Tässä tutkielmassa termin vastuuperusteen poistaminen kanssa rinnakkain käytetään vastuuperusteen rajaamista, sillä vastuuperustetta voidaan tilanteen mukaan sekä poistaa että rajata ja kirjallisuudessa näitä termejä käytetään rinnakkain. *Suojan hankkiminen vakuutuksella* puolestaan tarkoittaa yhtiölle hankittavaa johdon vastuuvakuutusta, jonka vaikutusala kattaa hallituksen.¹³⁵

Savelan mukaan suomalaisessa oikeuskirjallisuudessa on suhtauduttu jokseenkin kielteisesti sopimuksin tai yhtiöjärjestysmääräyksin toteutettaviin vastuunrajauskeinoihin¹³⁶. On kuitenkin myös monia päteviä syitä, miksi yhtiöoikeudellista vastuuta on tarpeellista pystyä rajaamaan. Sekä Hannula ja muut että Savela toteavat, että yksi merkittävä tällainen syy on muun muassa pätevien henkilöiden 'houkuttelu' hallitustyöskentelyyn ja yrittysjohtoon.¹³⁷

Lähtökohtaisesti jokaisella yhtiöllä on käytössään jonkunlaisia vastuunrajauskeinoja, eli niiden käytön voidaan nähdä olevan yleistä¹³⁸. Vastuunrajauskeinoilla voidaan rajata

¹³⁴ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 227.

¹³⁵ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 227–230.

¹³⁶ Savela, 2015, s. 468.

¹³⁷ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 228; Savela, 2015, s. 467–468.

¹³⁸ Ks. esim. Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 231.

koko hallituksen tai vaihtoehtoisesti vain yhden tai useamman hallituksen jäsenen vastuuta. Vastuunrajauskeinot suojaavat pääsääntöisesti hallitusta tai sen jäsentä yhtiötä tai osakkaita eikä kolmansia osapuolia kohtaan.¹³⁹ Vastuunrajauskeinoja voidaan soveltaa siltä osin, kuin kyseessä on osakeyhtiölakiin perustuva vahingonkorvausvastuu eikä vahingonkorvauslakiin perustuva.

Tässä tutkielmassa hallitukselle taloudellisen raportoinnin kautta syntyvien vastuiden vastuunrajauskeinoina nähdään yhtiöjärjestyksellä tehtävä vastuunrajaus ja vastuuvakuutukset, joiden lisäksi luvun lopussa käsitellään vastuunrajauskeinoina myös toiminnan huolellista suunnittelua, eriyvän mielipiteen esittämistä, vastuuvapautusta sekä muuten sopimalla tapahtuvaa vastuunrajaamista. Jälkimmäiset perustuvat pääasiassa hallituksen omaan toimintaan, kun taas ensin mainitut ovat yhtiön sisäisesti sovittavissa. Kaikille vastuunrajauskeinoille yhteistä on huolellisen dokumentoinnin tarkeys.

4.2 Vastuun rajaaminen yhtiöjärjestyksellä

Osakeyhtiölain lisäksi tärkeimpiä hallituksen toimintaa ohjaavia määräyksiä on yhtiöjärjestyksessä ja osakassopimuksissa. Kuten aiemmin todettu, OYL 2:3 §:n mukaan osakeyhtiöllä tulee olla kaupparekisteriin merkitty yhtiöjärjestys. Yhtiöjärjestyksellä voidaan lisätä ja määritellä hallitukselle kuuluvia vastuita sekä myös rajata niitä, eli se on yksi hallituksen vastuunrajauskeinoista. Vastuun rajaaminen yhtiöjärjestyksellä on helpompaa perustamisvaiheessa, sillä hallituksen vastuunrajauslausekkeen lisääminen yhtiöjärjestykseen vaatii kaikkien osakkeenomistajien hyväksynnän¹⁴⁰. Kaikkien osakkeenomistajien hyväksynnän saaminen on haastavaa ja hankaloituu entisestään mitä laajempi omistuskanta yhtiössä on, minkä takia vastuunrajauslausekkeen sisällyttäminen jo perustamisvaiheessa on yksinkertaisinta. Yhtiöjärjestykseen ei voida sisällyttää lain tai

¹³⁹ Ks. Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 227.

¹⁴⁰ Ks. Savela, 2015, s. 469. Savelan mukaan: ”Käytännössä tilanne ei kuitenkaan ole näin, koska esimerkiksi kombinaatiofuusiossa ja osakevaihdossa tämä ehto voidaan ottaa myös tulevaan laajaomisteiseen yhtiöön ilman kaikkien tulevien osakkaiden erillistä suostumusta.”

hyvän tavan vastaisia määräyksiä, joten sellaisissa tilanteissa kaikkien osakkeenomistajien hyväksyntä ei riitä.¹⁴¹

Yhtiöjärjestykseen sisällytetty vastuunrajauslauseke voi koskea kaikkia yhtiöoikeuden perusteella vastuuseen mahdollisesti joutuvia tahoja¹⁴², vain osaa heistä tai esimerkiksi vain osaa hallituksen jäsenistä. Tällaisella vastuunrajauslausekkeella voidaan rajoittaa vastuuta ainoastaan yhtiötä kohtaan, ei kolmansia osapuolia kohtaan¹⁴³. Tämän tutkielman keskiössä on keinot, joilla yhtiöjärjestysmääräyksellä voidaan rajata *hallituksen jäsenten* vahingonkorvausvastuuta yhtiötä kohtaan. OYL 22:9 §:ssä säännellään yhtiöjärjestyksen vahingonkorvaussäännösten pakottavuudesta seuraavasti:

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa yhtiön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen, jos vahinko on aiheutettu:

1) rikkomalla säännöksiä, joista ei voida poiketa yhtiöjärjestyksen määräyksellä; taikka

2) muuten tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta.

Yhtiön oikeutta vahingonkorvaukseen voidaan muuten yhtiöjärjestyksessä rajoittaa vain kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella.

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa osakkeenomistajan tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen tai kanteen ajamiseen.

Laissa vahingonkorvausvastuu on ilmaistu käänteisesti luettelemalla tilanteet, jolloin vastuuta ei voida rajata pois yhtiöjärjestysmääräyksellä. Yhtiöjärjestysmääräyksellä ei siis voida rajata hallituksen vastuuta heikentämällä osakkeenomistajien, velkojien tai muiden kolmansien osapuolten asemaa. Pykälän mukaan vahingonkorvausvastuun rajaaminen on siis mahdollista silloin, kun kyseessä on yhtiön oikeus vahingonkorvaukseen eikä

¹⁴¹ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 227–228; Savela, 2015, s. 469; Airaksinen, Pulkkinen & Rasinaho, 2021, s. 2:3 §.

¹⁴² Savela, 2015, s. 470: ”Se voi siis koskea hallituksen ja hallintoneuvoston jäseniä, toimitusjohtajaa, selvitysmiehiä, osakkaita, yhtiökokouksen puheenjohtajaa, tilintarkastajia ja erityistä tarkastajaa.”

¹⁴³ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 227.

ole vahinkoa ole aiheutettu tahallisesti tai törkeästä tuottamuksesta.¹⁴⁴ Yhtiöjärjestysmääräyksellä ei siis voida rajoittaa hallituksen vastuuta kuin ainoastaan tahdonvaltaisten säännösten osalta silloin, kun toimitaan lain ja hyvän tavan mukaisesti. Vastuuta rajaavan yhtiöjärjestysmääräyksen sisällyttäminen noudattaa siis monilta osin sopimusoikeudellisia periaatteita.

Tällainen yhtiöjärjestykseen lisätty hallitusta koskeva määräys voi koskea esimerkiksi hallituskokoonpanoa, heidän oikeuttansa edustaa yhtiötä tai jonkin liiketoimintapäätöksen siirtämistä yhtiökokouksen päätettäväksi. Huomion arvoista on, että hallitus voi siirtää yhtiökokoukselle ainoastaan yleistoimivaltaansa kuuluvia tehtäviä, eikä erityistehtäviä¹⁴⁵.¹⁴⁶ Yhtiöjärjestysmääräyksellä voidaan siis rajata hallituksen vastuuta joidenkin heille kuuluvien tehtävien osalta, mutta on tärkeää muistaa, että tämä ei kuitenkaan poista hallitukselle kuuluvaa valvontavastuuta. Yhtiöjärjestysmääräyksellä voidaan myös muuttaa ja uudelleen määritellä yhtiön toiminnan tarkoitus¹⁴⁷. Koska hallituksen tehtävänä on huolellisesti toimien edistää yhtiön toiminnan tarkoitusta, muokkaa OYL 1:5 §:stä poikkeava toiminnan tarkoitus hallitukseen kohdistuvia vastuuta.

Yhtiöjärjestysmääräyksellä voidaan rajata pois tavalliseen huolimattomuuteen perustuva vastuu muiden kuin yhtiöoikeudellisten peruseriaatteiden ja muotomääräysten osalta¹⁴⁸. OYL:n alussa esitellyistä peruseriaateista on esimerkiksi yhdenvertaisuuseriaate sellainen, josta ei voida edes yhtiöjärjestyksellä poiketa. Täten yhtiöjärjestyksellä ei myöskään voida rajata hallituksen vastuuta sellaisissa tilanteissa, joissa toimitaan yhdenvertaisuuseriaatteen vastaisesti. Tätä yhdenvertaisuuseriaatteen pakottavuutta tukee myös tarve saada kaikkien osakkeenomistajien hyväksyntä vastuunrajauslausekkeen sisällyttämiseen yhtiöjärjestykseen.

¹⁴⁴ OYL 22:9 §; Ks. myös Airaksinen, Pulkkinen & Rasinaho, 2021, s. 22:9 §.

¹⁴⁵ Tällainen erityistehtävä on Immosen ja Nuolimaan (2017, s. 121) mukaan esimerkiksi osakeluettelon laatiminen.

¹⁴⁶ Immonen & Nuolimaa, 2017, s. 121.

¹⁴⁷ Ks. OYL 1:5 § ja 13:9 §.

¹⁴⁸ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 228.

Yhtiöjärjestyksessä voidaan siis esimerkiksi määrätä, että hallitus on yhtiötä kohtaan vahingonkorvausvastuussa ainoastaan, jos vahinko on aiheutettu tahallisesti tai törkeästä tuottamuksesta. Pelkkä yhtiöjärjestysmääräys vastuunrajauskeinona on siis jokseenkin rajallinen, mutta hyötyinä voidaan nähdä sen helppous: se on voimassa jatkuvasti rekisteröinnin jälkeen eikä vaadi aktiivisia toimia ollakseen mahdollisimman tehokas kuten jotkin muut vastuunrajauskeinoista¹⁴⁹. Hannula ja muut toteavat kuitenkin, että vastuunrajauslausekkeiden toimivuus ratkeaa vasta mahdollisissa oikeudenkäynneissä ja myös Savela toteaa, että epäselvissä tilanteissa vastuunrajoitusta tulkitaan vastuuvollisuuden vahingoksi¹⁵⁰. Vastuun rajaaminen yhtiöjärjestyksellä on siis helppoudestaan huolimatta jokseenkin epävarma vastuunrajauskeino.

Kuten muidenkin vastuunrajauskeinojen kohdalla, myöskään yhtiöjärjestysmääräys ei pääsääntöisesti suojaa vahingolta, joka on aiheutettu ennen kyseisen määräyksen rekisteröintiä eli vastuunrajauskeinon voimaantuloa¹⁵¹. Ottaen huomioon tämän sekä sen mielen haastavaa vastuunrajausmääräyksen sisällyttäminen yhtiöjärjestykseen perustamisvaiheen jälkeen on, en näe vastuun rajaamista yhtiöjärjestyksellä hallituksen kannalta varmimpana vastuunrajauskeinona.

4.3 Vastuuvakuutus

Hallituksen vastuuta voidaan myös rajata hankkimalla vastuuvakuutus. Vastuuvakuutus hankitaan yhtiölle ja sillä voidaan vakuuttaa kuka tahansa yhtiön avainhenkilöistä tai jokin heistä¹⁵². Vastuuvakuutusten tarkoituksena on johonkin riskiin varautuminen, mikä on hallituksen vastuukysymysten kohdalla vahingonkorvausvastuun realisoituminen. Vastuuvakuutukset ovat siis keino vähentää hallituksen jäsenten henkilökohtaista

¹⁴⁹ Nisso, 2021, s. 60–61; Savela, 2015, s. 471.

¹⁵⁰ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 228; Savela, 2015, s. 470.

¹⁵¹ Ks. Savela, 2015, s. 469.

¹⁵² Tilanteissa, joissa vahingonkorvausvelvollisuus uhkaa vakuutetun ja hänen perheensä yhteistä omaisuutta, voi vastuuvakuutus kattaa myös vakuutetun puolison (Kansainvälisen vakuutus konsernin tuotesite.)

vastuuta tilanteissa, joissa on toimittu huolimattomasti, sillä vahingonkorvausvastuun realisoituessa voi pahimmassa tapauksessa vakuutetun koko omaisuus olla uhattuna. Huomioitavaa on, että vastuuvakuutuksissa vastuu on rajattu toiminnanvastuuseen eikä esine- tai henkilövahinkoon. Vastuuvakuutuksella voidaan korvata aiheutuneet vahingot vakuutetulle itselleen, osakkeenomistajille tai kolmansille osapuolille.¹⁵³ OYL:ssa ei ole vastuuvakuutuksia koskevaa nimenomaista sääntelyä, joten oikeuskirjallisuudessa on katsottu, ettei estettä vastuuvakuutuksen ottamiselle tai sille, että yhtiö vastaa vakuutusmaksujen maksamisesta ole¹⁵⁴. Vakuutuslakia (543/1994) pitää sisällään vastuuvakuutuksia koskevan sääntelyn.

Vastuuvakuutuksen ottaminen on pääsääntöisesti hallituksen vastuulla¹⁵⁵. Hannulan ja muiden mukaan lähes kaikilla yhtiöillä on olemassa jonkintasoinen vastuuvakuutus, mutta sisällöissä ja kattavuudessa voi olla merkittäviä eroja¹⁵⁶. Vastuuvakuutusten sisällölliset erot voivat johtua esimerkiksi siitä kuinka laaja on vakuutuksen maantieteellinen kattavuus¹⁵⁷, millä toimialalla kyseinen yhtiö toimii tai minkä suuruinen on yhtiön liikevaihto tai tase¹⁵⁸. Nämä rajaukset ovat perusteltuja, jotta vastuuvakuutus ottaisi mahdollisimman hyvin huomioon yhtiökohtaiset erot ja tarjoaisi toivottua suojaa vahingonkorvausvastuun realisoituessa.

Vastuuvakuutusten tarkoituksena on siis suojata hallitusta ja sen jäseniä vahingonkorvausvastuulta, jonka he ovat toimillaan aiheuttaneet¹⁵⁹. Sisällöllisten erojen takia hallitusten olisi tärkeää ottaa selvää vastuuvakuutuksen sisällöstä ja ehdoista, jotta korvausvelvollisuuden syntyessä välttyään ikäviltä yllätyksiltä. Kuten muidenkin vastuunrajauskeinojen kohdalla, myöskään vastuuvakuutus ei pääsääntöisesti suojaa hallitusta

¹⁵³ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 230, 234, 236.

¹⁵⁴ Ks. esimerkiksi Savela, 2015, s. 476 tai Airaksinen, Pulkkinen & Rasinaho, 2021, 22:9 §.

¹⁵⁵ Ks. Savela, 2015, s. 477.

¹⁵⁶ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 231.

¹⁵⁷ Esimerkiksi ”Johdon vastuuvakuutuksen voimassaoloalue on koko maailma.” lukee yhden kansainvälisen vahinkovakuutus konsernin Johdon vastuuvakuutus -tuote-esitteessä.

¹⁵⁸ Nisso, 2021, s. 65.

¹⁵⁹ Myös vastuuvakuutusten osalta vahingonkorvausvastuuta tulee arvioida vahingonkorvausoikeudellisten periaatteiden kautta. Ks. Savela, 2015, s. 303.

tahallaan tai rikoksella aiheutetuilta vahingoilta.¹⁶⁰ Vastuuvakuutusten erojen takia on yksiselitteisesti hankala arvioida niiden tehokkuutta. Myös vastuuvakuutusten osalta pätee kuitenkin se, että maksamalla enemmän vakuutus myös kattaa enemmän. Eroja voi olla esimerkiksi siinä, miten ja milloin vahingot korvataan sekä mikä on enimmäiskorvaussumma. Hallituksen kannalta olennaista on myös varmistaa vakuutuksen ajallinen kattavuus.¹⁶¹

Hannulan ja muiden mukaan Suomessa on tiedoissa alle kymmenen tapausta, joissa vakuutusyhtiöt ovat maksaneet merkittäviä korvauksia myöntämistään vastuuvakuutuksista. Tällaisia tilanteita he kommentoivat seuraavasti:

*Käytännössä vastuuvakuutuksista on Suomessa korvattu tapauksissa, jossa yhtiön puolesta on tehty kiinteistökauppoja, mutta laiminlyöty selvittää lainhuudot jne. Kyse on siitä että johto on toiminut huolimattomasti. Toinen esimerkki liittyy hallituksen päättämien EU-määrärahojen hakemiseen määräajassa, minkä toimitusjohtaja on laiminlyönyt. Korvauksia ei makseta, ellei syy-yhteyttä vahinkoon voida näyttää. Kantajana eli korvauksen vaatijana on ollut usein konkurssipesä. Selkeät rahalliset vahingot taloushallinnossa ovat myös selkeitä korvattavia vahinkoja.*¹⁶²

Vastuuvakuutus ei korvaa vahinkoa, ellei ole toimittu vähintään huolimattomasti tai on tapahtunut jokin muu laiminlyönti. Vastuuvakuutus ei kuitenkaan pääsääntöisesti korvaa vahinkoa, joka on aiheutettu törkeällä huolimattomuudella tai rikoksella. Vastuuvakuutus ei myöskään korvaa yhtiölle vahinkoa, jonka huolimaton hallitus tai sen jäsen on aiheuttanut – vastuuvakuutus on vakuutetun eli hallituksen turva.¹⁶³ ”Eli jonkun täytyy ensin vaatia, että hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja korvaisivat aiheuttamansa vahingon, ja sen jälkeen vasta vakuutusyhtiö tulee mukaan kuvaan.” toteavat Hannula ja muut¹⁶⁴.

¹⁶⁰ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 230–231; Savela, 2015, s. 477.

¹⁶¹ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 230–231. Ajallisesta kattavuudesta ks. Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 232.

¹⁶² Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 233–234.

¹⁶³ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 234–235.

¹⁶⁴ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 234.

Yksi vastuuvakuutuksen hyödyistä on, että se voidaan ottaa missä tahansa vaiheessa¹⁶⁵. Hannula ja muut mainitsevat vastuuvakuutusten merkittävänä hyötynä sen, että vahingonkorvauksen lisäksi vakuutusyhtiö maksaa myös esimerkiksi esitutkinnasta ja oikeudenkäynnistä aiheutuvia kuluja, jotka voivat olla suuruudeltaan hyvinkin merkittäviä¹⁶⁶. Savelan mukaan yhtenä vastuuvakuutuksen hyötynä voidaan nähdä se, että koska tahallaan aiheutettuja vahinkoja ei korvata, hallitus ei voi väärinkäyttää vastuuvakuutusta tavoitellen hyötyä itselleen¹⁶⁷. Rajanveto huolimattomuudella ja tahallisesti aiheutettujen vahinkojen välillä voi kuitenkin olla häilyvä, mikä mielestäni puolestaan mahdollistaa hallituksen itselleen saaman hyödyn tavoittelun.

Vastuuvakuutuksia hallituksen vastuunrajauskeinona heikentää se, että niissä saattaa olla omistukseen liittyviä rajausehtoja. Tämä tarkoittaa, että vakuutus rajaa ulkopuolelle esimerkiksi hallituksen jäsenet, joilla ylittyy tietty ehdoissa määritelty osuus yhtiön osakeista tai äänivallasta.¹⁶⁸ Myös tämä puoltaa hallituksen tarvetta kiinnittää erityistä huomiota olemassa olevan vastuuvakuutuksen sisältöön ja ehtoihin, ja tarpeen mukaan vaatia turvan päivittämistä riittävälle tasolle. Hallituksen riskienhallinta on myös yhtiön riskienhallintaa, mikä tekee siitä kannattavan turvan.

Saukkola kommentoi pro gradu -tutkielmassaan hallituksen vastuuvakuutuksella korvattavia tilanteita seuraavasti:

*Hallituksen vastuun perusteella korvausta voidaan vaatia aiheutuneista vahingoista, joiden syinä ovat yhtiön toiminnan yleinen virheellinen hoitaminen, toimimaton organisaatio ja puutteellinen valvonta, aiheettomin perustein tehdyt liiketoimet sekä hallituksen sisäiset toimet, joista esimerkkinä mainittakoon liikesalaisuuksien paljastaminen.*¹⁶⁹

Hannula ja muut ovat listanneet tyypillisiä vastuuvakuutusehtoja, jotka jäävät korvauksen ulkopuolelle: tällaisia ovat muun muassa edellä mainitut rikosvahingot,

¹⁶⁵ Vrt. vastuun rajaaminen yhtiöjärjestysmääräyksellä luvussa 4.2.

¹⁶⁶ Ks. Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 233.

¹⁶⁷ Savela, 2015, s. 477.

¹⁶⁸ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 232.

¹⁶⁹ Saukkola, 2019, s. 49.

sijoitustoiminta, laskuvirheet sekä ympäristövahingot¹⁷⁰. Kuten aiemmin todettu, hallitus voi siirtää heille kuuluvia tehtäviään muiden vastuulle, mutta hallitukselle jää silti aina valvontavastuu. Valvontavastuun laiminlyönti voi olla huolimattomuutta ja täten vastuuvakuutuksen korvausalaan kuuluva vahinko¹⁷¹.

Vastuuvakuutukset ovat suosittu keino rajata hallituksen vastuuta, mutta haasteen niihin tuo sisällölliset eroavaisuudet. Jotta vastuuvakuutus olisi mahdollisimman tehokas hallituksen vastuunrajauskeino, on hallituksen huolehdittava, että he pääsevät tutustumaan vakuutusasiakirjoihin. Vastuuvakuutuksiin voidaan myös hankkia niin kutsuttuja lisäturvia, joten hallitus tai sen jäsen voi myös vaatia vakuutuksen päivittämistä tarvittavalle tasolle¹⁷². Vastuuvakuutukset voivat olla sisällön lisäksi myös hinnoiltaan hyvin erilaisia, minkä takia kaikki pienyhtiöt eivät välttämättä pysty sellaista ottaa.

4.4 Muita vastuunrajauskeinoja

4.4.1 Toiminnan huolellinen suunnittelu

Hallituksella on pääsääntöisesti vastuu yhtiön liiketoimintapäätöksistä, jotka ovat joka päiväinen osa yhtiön toimintaa. Hallituksen päätösten ja toiminnan suojana on kolmannessa pääluvussa mainittu BJR, eli osakeyhtiöoikeudellinen periaate, joka määrittelee millainen on asianmukainen ja hyvä liiketoimintapäätösprosessi¹⁷³. BJR:n mukaan yhtiön hallitus ei joudu liiketoimintariskin toteutuessa tai huonon päätöksen tehdessään korvausvastuuseen, mikäli päätös on tehty huolellisesti tarvittavien ja riittävien taustatietojen kanssa, erilaisia vaihtoehtoja seurauksineen on arvioitu sekä päätöksellä on todella tavoiteltu yhtiön etua¹⁷⁴.

¹⁷⁰ Ks. koko listaus Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 236–237.

¹⁷¹ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 235.

¹⁷² Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 233.

¹⁷³ Salo, 2015, s. 1.

¹⁷⁴ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 21.

Jotta hallitus uskaltaisi tehdä jokaisen yrityksen toimintaan kuuluvia riskiä sisältäviä päätöksiä, on heidän suojakseen sovellettu BJR sääntöä jo osakeyhtiölakia valmisteltaessa. BJR:a ei ole Suomessa sisällytetty sellaisenaan lakiin, mutta esimerkiksi OYL 22:1 §:n mukaan johtohenkilön vahingonkorvausvelvollisuutta arvioitaessa hallituksen tulee voida osoittaa toimineensa huolellisesti tai muuten vahinko katsotaan aiheutetuksi huolimattomuudella. Yhdysvalloissa BJR on kirjattu lakiin ja Savelan mukaan tämä Yhdysvaltojen määritelmä on vaikuttanut myös suomalaiseen ajatteluun. Yhdysvaltojen BJR:n yleistykseenä voidaan pitää, että hallitusta suojataan vastuulta, mikäli:

- 1) kyseessä ei ole oikeustoimi hallitukseen kuuluvan henkilön kanssa, ja hallituksella ei ole intressiristiriitaa käsiteltävän asian suhteen*
- 2) hallitus todella käsittelee ja ratkaisee asian eikä laiminlyö sitä*
- 3) hallituksen jäsenet hankkivat asianmukaisen informaation ennen päätöksen tekoa ja*
- 4) hallituksen toimet eivät ole täysin perusteettomia tai epärationaalisia.¹⁷⁵*

Liiketoimintapäätökset tulisi tehdä kolmivaiheisena prosessina, jossa ensimmäinen vaihe on tarvittavan informaation hankkiminen päätöksenteon tueksi. Tämän jälkeen informaatiota hyödynnetään päätöksen tekemiseksi ja viimeiseen vaiheeseen kuuluu prosessin dokumentointi sekä seurausten valvonta.¹⁷⁶ Päätösten tekeminen ei siis ole mikään yksinkertainen prosessi, vaan tuo hallitukselle vastuita kaikissa vaiheissa ja mahdollisesti vielä pitkään päätöksenteon jälkeenkin. Monissa yhtiöissä myös toimitusjohtajan vastuut ovat mukana tässä kolmivaiheisessa prosessissa, koska toimitusjohtajan tehtävänä on toimittaa informaatiota hallituksen päätöksenteon tueksi. BJR kattaa myös toimitusjohtajan työskentelyn.

BJR ei kuitenkaan oikeuta hallitusta tekemään päätöksiä, jotka ovat yhtiön toiminnan vastaisia. Tällaiset yhtiön toiminnan tarkoituksen kanssa ristiriidassa olevat päätökset ovat mitättömiä ja voivat johtaa vahingonkorvausvastuuseen. Salo esittää

¹⁷⁵ Savela, 2015, s. 93–94.

¹⁷⁶ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 21.

väitöskirjassaan, että osakeyhtiöiden liiketoimintapäätösten raamit muodostuvat kolmesta tekijästä, joita ovat toiminnan tarkoitus, yhtiöjärjestyksen toimialamääräys sekä muut toimivaltaa rajoittavat säännökset ja määräykset. Tekemällä liiketoimintapäätöksiä näiden raamien rajoissa, toteutuu yhtiön toiminnan tarkoitus. Ottamalla päätöksenteossa huomioon myös johdon fidusiaariset velvoitteet saavutetaan paras mahdollinen lopputulos, jota BJR suojaa mahdollista vahingonkorvausta arvioitaessa.¹⁷⁷

Hannula ja muut toteavat, että *”väärät, mutta huolellisesti tehdyt päätökset eivät yleensä aiheuta hallitukselle korvausvastuuta”*¹⁷⁸. Toiminnan huolellinen suunnittelu ja jokaisessa tilanteessa saatavilla olevan tiedon perusteella parhaan mahdollisen päätöksen tekeminen voidaan siis lukea yhdeksi hallituksen käytössä olevaksi vastuunrajauskeinoksi. Esimerkiksi tapauksessa KKO 1982:II:103 käsiteltiin hallituksen liiketoimintapäätöksen vahingonkorvausta, jota päädyttiin sovittelemaan kyseessä olevan päätöksen kiireellisyyden takia. Vastuuta arvioitaessa painoarvoa tulee siis antaa myös sille, minkälaiset olosuhteet hallituksella on ollut päätöstä tehdessään ja onko näiden olosuhteiden puitteissa toimittu huolellisesti.

Näen toiminnan huolellisen suunnittelun yksinkertaisimpana hallituksen vastuunrajauskeinona ja ikään kuin kaikkien vastuunrajauskeinojen perustana. Toiminnan huolellinen suunnittelu antaa hallitukselle ja sen yksittäiselle jäsenelle suojaa yhtiön kaikkia sidosryhmiä kohtaan. OYL 1:8 §:n mukaan *”Yhtiön johdon on huolellisesti toimien edistettävä yhtiön etua”* ja vastaanottaessaan paikan yhtiön hallituksessa lupautuu noudattamaan OYL:a ja muita yhtiötä velvoittavia lakeja ja määräyksiä. Täten voidaan mielestäni lähtökohtaisesti olettaa, että toiminnan huolellinen suunnittelu ja sen arkistointi toteutuisi jokaisen hallituslaisen toimesta koko toimikauden ajan. Tällöin myös tehtäisiin jatkuvasti toimia sellaisten tilanteiden varalta, joissa huolellisuutta arvioidaan ja hallituksen vastuu mahdollisesti realisoituu.

¹⁷⁷ Salo, 2015, s. 35, 74–75.

¹⁷⁸ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 21.

4.4.2 Eriävä mielipide

OYL 6:6 § sekä KPL 3:7 §:n mukaan hallituksen jäsenellä on oikeus saada eriävä mielipiteensä merkityksi pöytäkirjaan. Pääsääntöisesti äänestäessään jotakin päätöstä vastaan, esimerkiksi tilinpäätöksen hyväksyntää, ja tästä tehdään merkintä pöytäkirjaan, ei kyseinen hallituksen jäsen joudu lain mukaiseen korvausvastuuseen tästä enemmistön tekemästä päätöksestä¹⁷⁹. Näin päätettiin esimerkiksi ratkaisussa KKO 1985:II:82: *”Kaksi hallituksen jäsentä eivät olleet vastuussa toimialan ylittävän toiminnan aiheuttamista vahingoista enää sen jälkeen, kun he olivat hallituksen kokouksessa esittäneet kyseisen toiminnan välitöntä lopettamista.”*

Tilanne ei kuitenkaan aina ole näin yksinkertainen. Eriävä mielipide perustuu yleensä virheelliseen toimintaan tai lainvastaisuuteen, joten vastuuta tulee arvioida tapauskohtaisesti¹⁸⁰. Esimerkiksi ratkaisussa KHO 2019:2211 ilmaisi jäsen A eriävän mielipiteen kokouksen laillisesti koolle kutsumisesta, koska ei ollut todisteita onko B saanut kokouksesta tiedon. Tilanteiden erilaisuuden takia pelkkä päätöksen vastustaminen ja eriävän mielipiteen kirjaaminen ei aina riitä, vaan korvausvastuun välttämiseksi vaaditaan myös aktiivisia toimia.

Savela toteaa, että hallituksen jäsenelle syntyy vastuu, mikäli hän on myötävaikuttanut vastuun aiheuttavaan toimenpiteeseen¹⁸¹. Tällaiseksi myötävaikuttamiseksi katsotaan ainakin päätöksen kannattaminen sekä se, että eriävästä mielipiteestä huolimatta toimillaan edistää päätöksen täytäntöönpanoa. Myötävaikuttamista on joissakin tilanteissa myös pelkästään se, että äänestää päätöstä vastaan ja tästä kirjataan eriävä mielipide pöytäkirjaan, mutta jäsen ei tee muita aktiivisia toimia vahingon välttämiseksi. Tällaisia aktiivisia toimia voi olla esimerkiksi asian saattaminen johdon, tilintarkastajan tai jopa yhtiökokouksen tai viranomaisten tietoon. Joissakin tilanteissa vastuun välttämiseksi voi olla tarpeen jopa erota hallituksesta.¹⁸²

¹⁷⁹ Savela, 2015, s. 34; Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 98.

¹⁸⁰ Rasilan sähköpostihaastattelu Nisson pro gradu -tutkielmassa, 2021, s. 79.

¹⁸¹ Savela, 2015, s. 33.

¹⁸² Savela, 2015, s. 35–36.

Hallituksen jäsenillä ei ole velvollisuutta osallistua jokaiseen hallituksen kokoukseen ja poissaolo pääsääntöisesti poistaa vastuun kokouksen päätöksistä. Poissaolo ei kuitenkaan poista vastuuta merkittävien päätösten osalta tai tilanteissa, joissa poissaolon syynä on ainoastaan vastuun pakoilu¹⁸³. Äänestämistä pidättäytyminen, koska jäsenellä ei ole asiasta riittävää tietoa, ei myöskään poista jäsenen vastuuta kyseisestä päätöksestä.¹⁸⁴ Kokousten tai äänestyksen väliin jättäminen ei siis pääsääntöisesti toimi hallituksen vastuunrajauskeinoista eriävän mielipiteen tavoin.

Eriävä mielipide tulisi ilmaista heti asian käsittelyn yhteydessä, eikä mielipidettä voi pääsääntöisesti ilmaista enää asian käsittelyn jälkeen. Eriävän mielipiteen ilmaisu ja kirjaaminen pöytäkirjaan voidaan mielestäni nähdä hyvänä alkuna hallituksen vastuun rajaa- miselle, mutta pelkästään sellaisenaan se on vastuunrajauskeinona melko tehoton¹⁸⁵. Hallituksen jäsenen tulisi ensinnäkin varmistua, että eriävä mielipide on todella kirjattu pöytäkirjaan. Huolellisesti ja asianmukaisesti laaditut pöytäkirjat ovat hallituslaisen paras turva, joita Savelan mukaan pidetään yleensä, muttei aina, riittävinä todisteina kokousten tapahtumista¹⁸⁶. Tämän lisäksi hallituksen jäseneltä vaaditaan kyseisessä tilanteessa tarpeellisia toimia henkilökohtaisen vastuun välttämiseksi. Tämän näen yhtenä eriävän mielipiteen hyötynä, sillä muuten hallituksen jäsen voisi joissakin tilanteissa ilmaista eriävän mielipiteensä vain, jotta välttyisi myöhemmältä vahingonkorvausvastuulta yhtiölle tai osakkeenomistajille.

¹⁸³ Esteellisyyden tai intressiristiriidan tilanteissa hallituksen jäsenellä on velvollisuus olla osallistumatta asian käsittelyyn tai äänestykseen OYL 6:4 §:n mukaan. Esteellisyyden syntymisestä ks. Erma, Rasila & Virtanen, 2020, s. 67.

¹⁸⁴ Savela, 2015, s. 34, 38; Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 98.

¹⁸⁵ Eriävän mielipiteen ilmaisu ja pöytäkirjaan merkintä voidaan kuitenkin nähdä vahingonkorvausvastuuta lieventävänä seikkana, vaikkei se kokonaan poistaisikaan vastuuta. Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 229.

¹⁸⁶ Savela, 2015, s. 37; Ks. myös Erma, Rasila & Virtanen, 2020, s. 66.

4.4.3 Vastuuvapaus

OYL 5:3 §:n mukaan varsinaisessa yhtiökokouksessa on *päätettävä* vastuuvapaudesta hallituksen jäsenille, hallintoneuvoston jäsenille ja toimitusjohtajalle¹⁸⁷. Lain sanamuodosta ei käy ilmi myönnetäänkö vai kielletäänkö vastuuvapaus. Vastuuvapaus koskee aina mennyttä aikaa, yleensä jo päättynyttä tilikautta, ja sen aikana yhtiön hallituksessa toimineita. Kuten muutkin vastuunrajauskeinot, myös vastuuvapaus voidaan myöntää koko hallitukselle tai vain joillekin hallituksen jäsenille. Yhtiökokouksen vastuuvapauspäätöksellä yhtiö luopuu oikeudesta esittää OYL 22:1 §:n mukaisia vahingonkorvausvaatimuksia hallitusta kohtaan.¹⁸⁸ Vastuuvapaudella ei välttämättä ole merkitystä arvioitaessa hallituksen tai sen jäsenen osakkeenomistajille kohdistuvaa vastuuta¹⁸⁹.

Vastuuvapaus myönnetään asioista, jotka ovat olleet yhtiökokouksen tiedossa vastuuvapauden myöntämisen aikaan¹⁹⁰. Jo myönnetty vastuuvapaus voidaan todeta pätemättömäksi OYL 22:6 §:n mukaisesti:

OYL 22:6 §: Yhtiökokouksen päätös vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen jäsenelle, hallintoneuvoston jäsenille tai toimitusjohtajalle ei ole sitova, jos yhtiökokoukselle ei ole annettu olennaisesti oikeita ja riittäviä tietoja korvausvelvollisuuden perusteena olevasta päätöksestä tai toimenpiteestä. Päätös vastuuvapauden myöntämisestä ei sido yhtiön konkurssipesää tai yrityksen saneerausesta annetussa laissa tarkoitettua selvittäjää, jos yhtiö asetetaan konkurssiin tai saneerausmenettely aloitetaan hakemuksesta, joka tehdään kahden vuoden kuluessa päätöksestä.

Vastuuvapaus voidaan siis todeta pätemättömäksi, mikäli käy ilmi, että hallitus on toiminut törkeän huolimattomasti tai yhtiökokouksella ei ole ollut saatavilla kaikkea

¹⁸⁷ Vastuuvapaus voidaan myöntää myös muissa kuin varsinaisessa yhtiökokouksessa, mikäli asiasta mainitaan kokouskutsussa (Savela, 2015, s. 252). Tässä tutkielmassa vastuuvapautta käsitellään ainoastaan hallituksen jäsenten osalta.

¹⁸⁸ Airaksinen, Pulkkinen & Rasinaho, 2021, 5:3 §; Savela, 2015, s. 253.

¹⁸⁹ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 237. Ks. myös KKO 1978:II:56, jossa ”hallituksen jäsenet veloitettiin korvaamaan huolimattomuudellaan osakkeenomistajille aiheuttamansa vahinko.”

¹⁹⁰ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 237. Ks. myös Savela, 2015, s. 251: Vastuuvapaus voidaan myöntää riippumatta hallituksen jo tehdyn vahingon suuruudesta, kunhan se on yhtiökokouksen tiedossa.

tarvittavaa tietoa vastuuvapautta myöntäessään¹⁹¹. Tapauksessa KKO 2000:69 arvioitiin sitä, onko yhtiökokoukselle toimitetut tiedot olleet riittäviä vastuuvapautta myönnettäessä:

KKO 2000:69: Korkeimman oikeuden ratkaisussa liikepankki vaati johtokuntansa jäsentä vastaan ajamassaan kanteessa korvausta eräästä luottopäätöksestä aiheutuneesta vahingosta. Luottopäätöstä väitettiin huolimattomasti tehdyksi useiden eri asioiden perusteella. Vastuuvapauden myöntäneelle yhtiökokoukselle ei ollut annettu tietoa kaikista näistä asioista. Koska annetut tiedot olivat kuitenkin antaneet oikean kokonaiskuvan luottopäätöksestä ja siitä aiheutuneesta vahingosta, vastuuvapauden myöntämisen katsottiin estävän tähän luottopäätökseen perustuvan kanteen nostamisen.

Kun taas tapauksessa KKO 2001:111 todettiin, että *”Käräjäoikeuden esittämien tavoin yhdistyksen kokoukselle ei ollut tässä asiassa näytetty annetun niin yksityiskohtaisia tietoja laina-asioista, että myönnetty vastuuvapaudet olisivat estäneet yhdistyksen vahingonkorvauskanteen menestymisen.”*

Vastuuvapaus voidaan myöntää missä tahansa vaiheessa tilikautta siihen menneessä kulueltaloon osalta. Useimmiten vastuuvapaus myönnetään, kun edellisen vuoden tilinpäätös on allekirjoitettu ja tilintarkastuskertomus annettu. Yhtiökokous ei pääsääntöisesti voi peruuttaa myönnettyä vastuuvapautta uudella päätöksellä.¹⁹² Näin ratkaistiin muun muassa tapaus KKO 1978:II:55: *”Ylimääräinen yhtiökokous oli 24.11.1967 myöntänyt vastuuvapauden hallitukselle. Varsinainen yhtiökokous 28.3.1968 taas oli päättänyt, että vastuuvapautta ei myönnetä. Vastuuvapaus sitoi yhtiötä.”*

Vastuuvapaus ei välttämättä kata kaikkia yhtiön eteen tehtyjä toimia, vaan ainoastaan sitä tehtävää, jonka osalta vastuuvapaus on myönnetty. Vastuusta ei myöskään voi vapautua vetoamalla jonkin muun lainkohdan perusteella salassa pidettäviin tietoihin tai liikesalaisuuksiin. Tällaisia tietoja ei tule viedä yhtiökokouksen tietoon, koska etenkin

¹⁹¹ Ks. esim. KKO 1997:111: *”Yhtiökokouksen vastuuvapauspäätöksen vaikutuksen kannalta on siis keskeistä, ovatko nimenomaan yhtiökokoukselle annetuista tiedoista ilmenneet ne seikat, joihin vahingonkorvauskanne perustuu.”*

¹⁹² Savela, 2015, s. 252.

suuryhtiöissä tämä tarkoittaa asian leviämistä myös uutisiin, mutta samalla menetetään vastuuvapauden suoja näiden tietojen osalta. Etenkin suurissa yhtiöissä vastuuvapauden merkitys on siis varsin rajallinen.¹⁹³

Airaksisen ja muiden mukaan vastuuvapauspäättös on monesti merkityksetön, koska yhtiökokoukselle ei juuri koskaan toimiteta oikeita ja riittäviä tietoja ”mahdollisen korvausvaatimuksen perusteena olevasta päätöksestä tai toimenpiteestä”¹⁹⁴. Myös Savela sekä Hannula ja muut toteavat vastuuvapauden käytännön merkityksen olevan vähäinen¹⁹⁵. Toisena heikkoutena Airaksinen ja muut näkevät vastuuvapauden kansainvälisen tunte mattomuuden: ulkomaiset sijoittajat eivät aina ymmärrä minkä takia tällainen vastuuvapaus tulisi myöntää¹⁹⁶. Savela näkee vastuuvapauden heikkouksina myös muun muassa sen, että vastuuvapaus edellyttää tietojen antamista yhtiökokoukselle eli se vaatii ’lisätoimia’ ollakseen tehokas sekä sen, että tehdyn toimen ja vastuuvapauden myöntämisen välillä on ikään kuin riskialtista aikaa¹⁹⁷.

Edellä esitettyjen tietojen pohjalta voidaan todeta, että vastuuvapaus ei ole hallituksen tehokkain vastuunrajauskeino. Vastuuvapaus on laajasti säänneltyä minkä lisäksi poikkeuksia löytyy useita, jolloin tilannekohtainen arviointi saa laajalti painoarvoa. Hallitus ei kuitenkaan voi toimittaa kaikkea tietoa yhtiökokoukselle, koska se ei olisi yhtiön edun mukaista, ja tällöin myöskään vastuuvapautta asian osalta ei voida myöntää. Hallituksen jäsenen on siis mielestäni haastavaa esimerkiksi etukäteen suunnitella toimiaan niin, että niitä suojaisi vastuuvapaus, kun vastuuvapauskin voidaan todeta pätemättömäksi.

Tästä huolimatta näen vastuuvapauden tehokkaana vastuunrajauskeinona tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen osalta. Tilinpäätöksen sisällöstä säädetään KPL 3:1 §:ssä. Pääsääntöisesti tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, ja sen mukana toimitettavat dokumentit määräytyvät yhtiön koon ja toimialan mukaan. Monissa yhtiöissä tilinpäätökselle tehdään tilintarkastus, jossa yhtiön ulkopuolinen tilintarkastaja tarkastaa yhtiön

¹⁹³ Savela, 2015, s. 254–257.

¹⁹⁴ Airaksinen, Pulkkinen & Rasinaho, 2021, s. 5:3 §.

¹⁹⁵ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 237; Savela, 2015, s. 257.

¹⁹⁶ Ks. Airaksinen, Pulkkinen & Rasinaho, 2021, s. 5:3 §.

¹⁹⁷ Savela, 2015, s. 471.

kirjanpidon, tilinpäätöksen sekä hallinnon¹⁹⁸. Tilintarkastuksen jälkeen tilinpäätös vaadittavine liitteineen toimitetaan yhtiökokoukselle ja yhtiökokous päättää tilinpäätöksen vahvistamisesta OYL:n mukaisessa yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksen vahvistaessa tilinpäätöksen, voidaan pääsääntöisesti katsoa, että he ovat saaneet myös tarvittavat tiedot siitä, että se antaa oikean ja riittävän kuvan yhtiön toiminnasta ja taloudellisesta asemasta. Täten voidaan myös olettaa, että tarvittavat tiedot vastuuvapauden myöntämiseksi on toimitettu yhtiökokoukselle eikä hallitus voi enää joutua vastuuseen esimerkiksi väärin arvioiduista tulonodotuksista.

¹⁹⁸ TTL 3:1 §.

5 Johtopäätökset

Tutkielma tarkasteli osakeyhtiön taloudellisen raportoinnin kautta hallitukselle syntyviä vastuuta ja kuinka hallitus voi rajata näitä vastuuta. Tutkimuskysymyksiksi muodostuivat:

1. *Mitkä ovat osakeyhtiön hallituksen vastuut ja velvollisuudet taloudellisen raportoinnin näkökulmasta?*
2. *Mitkä ovat osakeyhtiön hallituksen ja sen yksittäisen jäsenen käytössä olevat vastuunrajauskeinot?*

Taloudellisen raportoinnin tarkoituksena on tuottaa ymmärrettävää informaatiota yhtiön sidosryhmille samalla korjaten heidän välillään vallitsevaa informaatioepäsymmetriaa¹⁹⁹. Raporttien sisällöllinen tarve vaihtelee eri yhtiöiden ja sidosryhmien välillä, minkä takia yhtiön hallituksella on tärkeä rooli varmistaa, että raportit ovat ymmärrettävyyden lisäksi myös hyödyllisiä. Yhtiön tärkeimpien raporttien sisältövaatimukset tulevat laista, mutta sisältövaatimuksia tulee osittain myös suoraan sidosryhmiltä. Sidosryhmien tarpeiden ennakointi jo raporttien laadintavaiheessa kasvattaa niiden hyödyllisyyttä entisestään. Laaditut raportit viestivät yhtiöstä jo sellaisenaan, mutta sen lisäksi niitä käytetään apuna erilaisessa päätöksenteossa, minkä takia taloudellisen raportoinnin tuottaminen on yhtiöille välttämätöntä.

Taloudelliseen raportointiin kuuluu lakisääteisen informaation välittäminen sidosryhmille avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisäämiseksi sekä yhtiöiden vertailtavuuden mahdollistamiseksi. Vastuu taloudellisesta raportoinnista on yhtiön hallituksella, mutta siitä huolimatta hallitus toimii vain harvoin tärkeimpien raporttien varsinaisena laatijana. Hallituksen vastuulla on ennemminkin mahdollistaa lakisääteisten raporttien laadinta, huolehtia laadinnan taustalla olevien prosessien hallinnasta, valvoa prosessien ja laadinnan toteutusta ja oikeellisuutta sekä toimittaa raportit eteenpäin sidosryhmille. Osa näistä vastuista voi olla myös yhtiön toimitusjohtajalla, mutta koska hallituksen vastuulla on toimitusjohtajan ohjeistaminen ja valvominen, ei taloudelliseen raportointiin liittyviä

¹⁹⁹ Mähönen, 2009, s. 22–24.

vastuita voida koskaan täysin delegoida hallitukselta pois. Hallitus toimii monesti siis enemmänkin valvojan roolissa varmistuen, että toiminta on lainmukaista ja täyttää sille asetetut vaatimukset sekä sidosryhmät todella saavat tarvitsemansa informaation yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Hallituksen ja sen yksittäisen jäsenen tulee tuntee osakeyhtiölaki, jotta he tietävät omat vastuunsa ja valtansa rajat. Hallitukseen kohdistuvat vastuut ovat kuitenkin yhtiökohtaisia, sillä monesta tahdonvaltaisesta säädöksestä voidaan yhtiöjärjestyksellä tai osakassopimuksilla sopia toisin. Hallituksen tulee siis tuntee lain lisäksi yhtiön yhtiöjärjestys ja osakassopimukset, koska nämä kaikki yhdessä muodostavat toiminnan osakeyhtiöoikeudelliset raamit. Hallitus voi delegoida muille tai jakaa hallituksen jäsenten kesken heille kollegiaalisena toimielimenä kuuluvia tehtäviä siltä osin, kuin laki sen mahdollistaa²⁰⁰. Vastuiden jako hallituksen jäsenten kesken on yleensä myös yhtiön edun mukaista, koska yhtiöiden hallituksiin pyritään valitsemaan henkilöitä mahdollisimman monelta osaamisalueelta. Jakamalla vastuita kaikkien hallituksen jäsenten kesken osaaminen on todennäköisesti parhaassa mahdollisessa käytössä.

Taloudellisen raportoinnin laadinnan laiminlyönnistä joutuu yleensä hallitus vastuuseen. Hallitukselle kuuluvien tehtävien jakaminen jäsenten erityisosaamisten mukaan voidaan nähdä korvausvastuuta rajaavana toimenä. Tehtävien jakaminen hallituksen jäsenten kesken ei kuitenkaan aina toimi vastuuta poistavana keinona, kuten käy ilmi esimerkiksi ratkaisuksista KKO 2001:85 ja KKO 2016:58. Tehtävien jakamisella hallituksen jäsenten kesken voi olla vaikutusta vahingonkorvausvastuuta arvioitaessa, mutta tapauskohtaisesti yksittäisiltä jäseniltä voidaan myös vaatia aktiivisia toimia vahingon estämiseksi tai minimoimiseksi. Hallitukselle kuuluvien vastuiden laiminlyönnistä voi seurata esimerkiksi korvausvastuu, rikosoikeudellinen vastuu tai oman maineen menettäminen, eli hallituksen intressi toimia lain sekä yhtiön sisäisten vaatimusten mukaan on monesti korkea²⁰¹.

²⁰⁰ Immonen ja Nuolimaa, 2017, s. 121; Villa, 2020, s. 63.

²⁰¹ Suomela, 2010, s. 19, 65, 167.

Yhtiön taloudellisen raportoinnin merkittävimmät raportit ovat tilinpäätös, toimintakertomus ja niitä tukevat liitetiedot. Näiden raporttien taustalla on hyvää kirjanpitoa noudattamalla laadittu kirjanpito koko yhtiön tilikaudelta. Hallituksen monista vastuista kirjanpitoon ja tilinpäätökseen liittyvät vastuut voidaan nähdä sidosryhmien kannalta merkittävimpinä, koska hyvin toteutettuna niiden informaatio on yksityiskohtaisinta ja ajantasaisinta yrityksestä saatavilla olevaa tietoa. Tilinpäätöksen laadintaa koskevia lakeja ovat pääasiassa OYL ja KPL, jotka muodostavat sekä hallitukseen että yhtiöstä laadittaviin raportteihin kohdistuvat vastuut. Hallituksen vastuulla on huolehtia, että kirjanpito, tilinpäätös ja toimintakertomus laaditaan näitä lakeja noudattaen ja ennen kaikkea valvoo koko laadintaprosessia sekä huolehtia sen toimivuudesta. Tämä vastuu ei tarkoita ainoastaan kirjanpidon jalostamista valmiiksi tilinpäätökseksi vaan pitää sisällään vastuun myös toimintakertomuksen sisällöstä sekä tilinpäätöksen lukujen oikeellisuudesta.

Tilinpäätöksessä olevien lukujen tulisi antaa oikea ja riittävä kuva yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Jotta tämä vaatimus täyttyisi, tulisi hallituksen arvioida ainakin tilinpäätöksen merkittävimpien erien, kuten tulonodotusten ja omaisuuden arvostuksen oikeellisuus. Arviot näistä on suositeltavaa sisällyttää erilliseen hallituksen 'tilinpäätöskokous' -kokouspöytäkirjaan, jotta myöhemmin voidaan tarvittaessa todentaa päätöksentekoprosessi. Tämän lisäksi niin toimintakertomuksen kuin liitetietojenkin sisällöt tulisi käsitellä, jotta ne antavat oikean ja riittävän kuvan yhtiön toiminnasta ja taloudellisesta asemasta.²⁰²

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laadinnan jälkeen nämä raportit kuten myös yhtiön hallinto joutuvat tilintarkastuksen kohteeksi. Tilintarkastuksen suorittaa yhtiön ulkopuolinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö, ja hallituksen vastuulla on huolehtia, että tilintarkastaja saa tarvittavat materiaalit tilintarkastuksen tekemiseksi. Tämän lisäksi hallituksen tulee avustaa tilintarkastajaa tarvittavilta osin ja mahdollistaa tarkastuksen teko. Tarkoituksena ei ole, että hallitus ja tilintarkastaja tekevät saman tarkastuksen yhtiön kirjanpitoon ja tilinpäätökseen, vaan tarkastuksen suorittaa tilintarkastaja. Huolehtimalla

²⁰² Grant Thornton, 2019.

yhtiön prosessien toimivuudesta sekä tilintarkastajan asiantuntijuudesta vähenee tilinpäätöksen virheiden mahdollisuus ja hallituksella vapautuu aikaa muiden velvollisuuksien hoitamiseksi. Hallituksen vastuulla on myös taloudellisten raporttien eli esimerkiksi allekirjoitetun tilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen toimittaminen sidosryhmien saataville. Hallitus allekirjoittaa tilinpäätöksen ja allekirjoittamatta jättäminen ei vapauta hallitusta vastuusta sen sisällöstä.

Tutkimuksen pohjalta voidaan todeta, että hallituksen keskeisimpänä vastuuna on huolellisesti toimien edistää yhtiön etua tekemällä yhtiön kannalta mahdollisimman hyviä liiketoimintapäätöksiä. Tämän jälkeen hallituksen vastuulla on huolehtia, että näiden liiketoimintapäätösten pohjalta muodostuu yhtiön toiminnasta ja taloudellisesta asemasta kertovat tilinpäätös ja toimintakertomus. Näitä raportteja sidosryhmät käyttävät edelleen oman päätöksentekonsa tukena, joten hallitus vastaa siitä, että sidosryhmillä on mahdollisimman kattavaa ja oikeaa tietoa päätöksentekonsa tueksi. Hallitus voi delegoida vastuutaan muille tai jakaa tehtäviä yksittäisten hallituksen jäsenten kesken, mutta valvontavastuu on hallituksella, eikä sitä voida delegoida hallitukselta pois.

Hallitukset tekevät myös huonoja liiketoimintapäätöksiä ja se kuuluu yritystoiminnan luonteeseen²⁰³. Olennaista kuitenkin on, että nämä päätökset on tehty huolellisesti ja dokumentoitu asianmukaisesti, jolloin korvausvelvollisuus voidaan monesti välttää. Hallitustyöskentely pitää sisällään sekä kollektiivista että henkilökohtaista vastuuta, joka voi realisoitua ainoastaan tahallisesti tai huolimattomuudella aiheutetusta vahingosta²⁰⁴. Vahingonkorvausvastuuta arvioitaessa hallituksen jäsenten huolellisuus ja aktiivisuus yhtiön asioita kohtaan tulee arvioitavaksi eli toiminnan huolellinen suunnittelu on yksi yhtiön vastuunrajauskeinoista. Hallituksen vastuunrajauskeinoista käytetään joissakin tapauksissa termiä *vastuuperusteen poistaminen*, joka on mielestäni harhaanjohtava. Hallitus voi esimerkiksi delegoida yleistöimivaltaansa kuuluvia tehtäviä muille, mutta hallitukselle kuuluvaa valvontavastuuta ei ole mahdollista delegoida tai rajata pois. Täten

²⁰³ Salo, 2015, s. 35.

²⁰⁴ Hannula, Kari & Mäki, 2014, s. 97.

näen, että hallitukselle kuuluvia vastuita voidaan ainoastaan rajata, jolloin kyseessä on vastuunrajauskeinot.

Vaikka yksittäinen hallituksen jäsen on valittu tehtävään jonkin tietyn liiketoiminta-alueen asiantuntijuuden takia, ei se automaattisesti *poista* hänen vastuutansa muiden liiketoiminta-alueiden osalta. Hallituksen jäsenten erityisosaamisilla ja tehtävien jakamisella hallituksen jäsenten kesken voi kuitenkin olla sekä vastuuta lisäävä että rajaava vaikutus, kuten myös tehtävien jakamisella yhtiöjärjestyksellä tai osakassopimuksilla. Näkemykseni mukaan tehtävistä ja vastuista sopiminen voi siis toimia yhtenä hallituksen vastuunrajauskeinoista. Jonkin asian sivuuttaminen ja niin kutsuttu pään pensaaseen työntäminen ei hallitustyöskentelyssä toimi vastuuta poistavana tai rajaavana tekijänä, sillä lait on laadittu tällaisia tilanteita ennakoiden. Toimiakseen huolellisesti hallituksen ja sen jäsenen tulee olla aktiivinen ja kiinnostunut yhtiön asioista, etsiä mahdollisimman paljon tietoa päätöksenteon tueksi, kysellä ja tarvittaessa myös kyseenalaistaa yhtiön liiketoiminta- ja päätöksentekoprosesseja sekä olla kiinnostunut myös sidosryhmien antamasta informaatiosta.

Vastuiden jakamisen ja toiminnan huolellisen suunnittelun lisäksi tutkielmassa hallituksen käytössä olevia vastuunrajauskeinoja ovat vastuun rajaaminen yhtiöjärjestysmääräyksellä, vastuuvakuutukset, eriävän mielipiteen ilmaisu sekä vastuuvapaus. Näiden vastuunrajauskeinojen tehokkuuteen osakeyhtiön hallituksen vastuuta todella rajaavana keinona liittyy paljon epävarmuutta, koska niiden tehokkuus määräytyy tapauskohtaisesti. Näkemykseni mukaan toiminnan huolellinen suunnittelu on hallituksen vastuukysymysten osalta varmin vastuunrajauskeino, mutta huolellisesti toimivan hallituksen jäsenen ei tulisi turvautua ainoastaan sen tuomaan turvaan. Koska kaikilla vastuunrajauskeinoilla on omat heikkoutensa, on mahdollisimman kattavan turvan luominen mahdollista hyödyntämällä useita vastuunrajauskeinoja.

Hallitus ja sen jäsen voi parhaiten välttää taloudellisen raportoinnin vastuiden vahingonkorvausvastuun realisoitumisen toimimalla huolellisesti ja dokumentoimalla näitä huolellisia päätöksentekoprosesseja mahdollisimman kattavasti. Pöytäkirjat tulisi laatia huolellisuutta korostaen ja esimerkiksi tilinpäätöseriä käsitellessä tulisi kaikki ennusteet ja

hylätytkin ideat kirjata ylös²⁰⁵. Huolellinen hallituksen jäsen tuntee osakeyhtiöitä koskevan lainsäädännön, on aktiivinen ja hankkii riittävästi tietoa päätösten tueksi, perustelee ja dokumentoi tehdyt päätökset sekä tuo oman mielipiteensä esiin, vaikka se olisi muista eriävä. Hallituksen ja sen jäsenten huolellisuus sekä aktiivinen toiminta yhtiön asioita kohtaan mahdollistaa myös sen, että vastuuvapaus voidaan lopulta myöntää. Tämän lisäksi vastuista sopiminen on tehokas vastuunrajauskeino, koska tällöin yksittäinen jäsen voi keskittyä kohdistamaan asiantuntemuksensa asioihin, joista hänellä on päävastuu. Yhtiön liiketoiminnan eri osa-alueita ei voi kuitenkaan täysin eriyttää toisistaan saman yhtiön sisällä, minkä takia hallituksen jäsenten omien vastuualueiden osalta on tärkeä tietää ja tarvittaessa varmistaa, että myös muut osa-alueet tulee hoidettua lain vaati-malla tasolla.

Vastuun rajaaminen yhtiöjärjestysmääräyksellä, osakassopimuksilla tai vastuuvakuutuk-silla ovat yhtiön sisäisesti sovittavissa olevia vastuunrajauskeinoja. Niiden hyötynä on, että ne ovat pääasiassa jatkuvasti voimassa hallitustyöskentelyn taustalla ja tehdyistä so-pimuksista voidaan selkeästi nähdä niiden sisältö. Heikkoutena kuitenkin on, ettei näitä sopimuksia ole mahdollista laatia tyhjentävästi sekä kyseisiä vastuunrajauskeinoja voi olla hankala saada voimaan, mikäli sellaista ei jo ole. Toiminnan huolellinen suunnittelu, eriävän mielipiteen ilmaisu sekä vastuista sopiminen hallituksen jäsenten kesken ovat vastuunrajauskeinoja, joita hallitus ja sen yksittäinen jäsen voi edistää itsenäisesti ja jat-kuvasti. Vastuuvapaus vastuunrajauskeinona sijoittuu mielestäni näiden kahden ryhmän väliin, koska vastuuvapauden myöntää yhtiökokous, mutta hallitukselta ja sen jäseniltä vaaditaan myös toimia, jotta se voidaan myöntää. Yhtiön sisäisesti sovittavien vastuun-rajauskeinojen olemassaolo voidaan nähdä keinona saada asiantuntevia henkilöitä halli-tukseen, sillä sopimuksiin perustuvat vastuunrajauskeinot tuovat ikään kuin perusturvan hallitustyöskentelylle. Näkemykseni mukaan vastuunrajauskeinoista tehokkaimpia ovat kuitenkin ne, joihin jokainen voi omalla toiminnallaan itse vaikuttaa. Taloudellisen rapor-toinnin vastuut ja velvollisuudet ovat osittain yhtiökohtaisia, jolloin hallituksen ja sen

²⁰⁵ Grant Thornton, 2019.

yksittäisten jäsenten ei tulisi turvautua ainoastaan olemassa olevien sopimusten tuomaan turvaan vaan hallita ja rajata vastuita myös omalla toiminnallaan.

Lähteet

- Aarnio, A. (1989). *Laintulkinnan teoria: yleisen oikeustieteen oppikirja*. WSOY.
- Airaksinen, M., Pulkkinen, P. & Rasinaho, V. (2021). *Osakeyhtiölaki I-II* (päivittyvä julkaisu). Alma Talent Oy.
- Erma, J., Rasila, T. & Virtanen, O. (2020). *Hyvä hallitustyö* (8., uudistettu painos). Kauppakamari.
- Grant Thornton (2019). *Jussi Savio: Yrityksen hallintoelinten vastuut ja velvoitteet tilinpäätösratkaisuista [webinaari]*. Noudettu 29.10.2022 osoitteesta <https://www.grantthornton.fi/tapahtumat/osakeyhtion-hallintoelinten-vastuut-ja-velvoitteet-tilinpaatosratkaisuisissa/>
- Hannula, A. & Kari, M. (2007). *Osakassopimukset*. Talentum Media.
- Hannula, A., Kari, M. & Mäki, T. (2014). *Osakeyhtiön hallituksen ja johdon vastuu* (1. painos). Talentum.
- Horsmanheimo, P. & Steiner, M-L. (2017). *Tilintarkastus : asiakkaan opas* (5., uudistettu painos). Alma.
- Ihantola, E-M. & Leppänen, P. (2018). *Yrityksen kirjanpito – liiketapahtumista tilinpäätökseen* (1. painos). Gaudeamus Oy.
- Immonen, R. & Nuolimaa, R. (2017). *Osakeyhtiöoikeuden perusteet* (3., uudistettu painos). Alma.
- Kaisanlahti, T., Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. (2021). *Tilinpäätöksen tulkinta : lukijan ja hallituksen jäsenen näkökulmat* (6., uudistettu painos). Alma Talent.
- Lahti, S. & Salminen, T. (2014). *Digitaalinen taloushallinto*. Talentum.
- Lautjärvi, K. (2017). *Yhtiön etu yhtiön johdon päätöksissä ja toimissa*. Alma.

- Leppiniemi, J. & Kykkänen, T. (2015). *Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta* (9., uudistettu painos). Talentum Pro.
- Myrsky, M. (2011). *Ennakkopäätökset verotuksessa*. Talentum.
- Mähönen, J., Säiläkivi, A. & Villa, S. (2006). *Osaakeyhtiölaki käytännössä*. Talentum Media.
- Mähönen, J. (2009). *Osaakeyhtiön taloudellinen raportointi ja tilintarkastus*. Edita Publishing Oy.
- Mähönen, J. & Villa, S. (2019). *Osaakeyhtiö: III. Corporate governance* (3., uudistettu painos). Alma Talent Oy.
- Niskala, M., Pajunen, T. & Tarna-Mani, K. (2013). *Yritysvastuu – raportointi- ja laskentaperiaatteet*. KHT-Media.
- Nisso, S-S. (2021). *Osaakeyhtiön hallituksen ja sen jäsenen yhtiöoikeudellinen korvausvastuu ja vastuunrajauskeinot* [pro gradu -tutkielma, Vaasan yliopisto].
Osuva. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021041910970>
- Patentti- ja rekisterihallitus (2022a). *Yritysten lukumäärät kaupparekisterissä*. Noudettu 12.1.2022 osoitteesta
<https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yritystenlkm/lkm.html>
- Patentti- ja rekisterihallitus (2022b). *Tilinpäätökset kaupparekisteriin*. Noudettu 29.10.2022 osoitteesta <https://www.prh.fi/fi/tilinpaatokset.html>
- Patentti- ja rekisterihallitus (2022c). *Yrityksen tilinpäätös myöhässä kaupparekisteriin*.
Noudettu 24.10.2022 osoitteesta
https://www.prh.fi/fi/tilinpaatokset/yrityksen_tilinpaatos_myohassa.html
- Ruohonen, J. (2020). *Tilintarkastaja osaakeyhtiön hallinnon tarkastajana*. Alma Talent Oy.
- Salo, M. (2015). *Hyvä liiketoimintapäätös ja johdon vastuu* [väitöskirja, Vaasan yliopisto].
Talentum.

- Saukkola, L. (2019). *Johdon vastuuvakuutus osana osakeyhtiön hallituksen vahingonkorvausvastuun hallintaa* [pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto]. Trepo. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-201905171751>
- Savela, A. (2015). *Vahingonkorvaus osakeyhtiössä* (3., uudistettu painos). Talentum cop.
- Suomela, E. (2010). *Hallitus ja corporate governance : näkökulmia yrityksen hyvään hallintoon*. KHT-Media.
- Syvänperä, O. & Lindfors, H. (2014). *Pk-yrityksen budjetointi ja raportointi käytännönläheisesti* (4., uudistettu painos). Helsingin seudun kauppakamari.
- Tomperi, S. (2018). *Tilintarkastus: normeista käytäntöön* (4., uudistettu painos). Edita.
- Turun Sanomat (2016, 7. maaliskuuta). *Talvivaaran tilintarkastajat eivät vahvistaneet tilinpäätöstä*. Noudettu 5.11.2022 osoitteesta <https://www.ts.fi/uutiset/852981>
- Verohallinto 2021. *Annoitko veroilmoituksen myöhässä? – yhteisöt ja yhteisetuudet*. Noudettu 24.10.2022 osoitteesta <https://urly.fi/2RSn>
- Villa, S. (2020). *Hallituksen ja toimitusjohtajan oikeudet ja vastuu osakeyhtiössä*. Kauppakamari.